

Getrouwd:

8158

M. S. GODSCHALK

en

L. COLTOF.

De Heer en Mevrouw GODSCHALK—COLTOF
betuigen namens wederzijdse familie hartelijken
dank voor de belangstelling bij hun Huwelijk
ondervonden.

Ommen, 13 April 1910.

Advertentie Nieuw Israëlitisch Weekblad

Huwelijk Maurits en Leentje Godschalk 13 april 1910 (bron Gerko Warner via KB)

DE FAMILIE GODSCHALK, EEN POSTUUM EERBETOON

CASTRICUM, AUGUSTUS 2019 - OKTOBER 2020
ANNETTE BEENTJES

Voorwoord.

In augustus 2019 meldde Truus Zonneveld-Kuijs dat zij en haar man Pé Zonneveld midden in de verhuizing zaten naar een nieuw appartement en vertelde over een aantal objecten die zij van haar moeder had gekregen. Maurits en Leentje Godschalk hadden op Dorpsstraat 39 een damesconfectiewinkel, de familie Kuijs woonde op de eerste verdieping. In 1942 vroeg buurvrouw Leentje of zij iets voor haar wilde bewaren, zij ging onderduiken, maar dat was natuurlijk geheim

Truus had de metalen art deco schaal met deksel en het metalen tweedelig roomstel zorgvuldig bewaard. Een beetje dof na 78 jaar maar prachtig van vorm en materiaal. Pé vertelde het verhaal van Maurits Godschalk die pepermuntjes uitdeelde aan de spelende buurtkinderen. Pé woonde namelijk in de buurt van het woonhuis van Maurits en Leentje aan de tegenwoordige Dr. Leenaersstraat 23.

Ik had ondertussen informatie gezocht over de familie Godschalk op internet en dat was weinig bemoedigend. Maurits was in 1943 in Ommen doodgeschoten de rest van het gezin en familieleden waren afgevoerd en vermoord, voornamelijk in Auschwitz. Ik besloot verder onderzoek te doen en op zoek te gaan naar nabestaanden, dat vonden Pé en Truus een heel fijn idee. Tijdens mijn onderzoek heb ik bronnen gebruikt, onder andere die van Gerko Warner, eveneens een amateuronderzoeker in Ommen. Nadat het onderzoek was afgerond werd het gepubliceerd in het 43ste jaarboek van Oud-Castricum. Daarna deelde ik mijn onderzoeksresultaten met de redactie van Stichting OudOmmen, omdat de familie Godschalk daar oorspronkelijk vandaan kwam. Zo kwam het bij Gerko Warner terecht.

Gerko had enkele belangrijke correcties. Ik had bijvoorbeeld aangenomen dat Maurits' en Leentje's dochter Matje heette, naar haar grootmoeder, maar zij werd Willi genoemd. Hij vertelde over nabestaanden via de lijn van Emiel Meijers, de man van Willi Godschalk. Het waren de drie broers Meijers, Leo, Rudy en Jaap, zonen van Michel Meijers, woonachtig in Amsterdam. Ook bleek Gerko foto's te hebben van Maurits en zoon Jaap. Maurits had eindelijk een gezicht gekregen.

Omdat de broers Meijers de objecten graag in ontvangst wilden nemen, moest er een moment van overdracht gevonden worden. Op korte termijn, want de nabestaanden waren rond de tachtig jaar oud. En er was een serieuze complicatie: corona. Met niet meer dan 4 personen samenkomen, restaurants en andere gelegenheden waren gesloten. Er bleef een mogelijkheid over: het gemeentehuis in Castricum.

Tijdens de Auschwitz-herdenking bij het Joods Monument in januari 2020 had burgemeester Mans al gesproken over de familie Godschalk. Ik besloot hem de situatie voor te leggen. Al snel bleek dat er op korte termijn een mogelijkheid was en dat de burgemeester zijn medewerking wilde verlenen: maandag 14 december om 11.30 uur in de raadszaal van het gemeentehuis in Castricum.

De overhandiging was een emotioneel moment. Vlak voor de ontmoeting bleek dat Leo en Jaap Meijers broers zijn, maar Rudy hun neef. Rudy's ouders hebben hem in de oorlog laten onderduiken bij vader's broer Michel. Helaas zijn Rudy's ouders ook in Auschwitz vermoord. Hij groeide op bij zijn oom Michel en tante Paula, waar hij met zijn neven is "verbroederd".

Castricum, Annette Beentjes, december 2020

Dit is het verhaal van het Joodse gezin van Maurits Godschalk, zijn vrouw Leentje Godschalk-Coltof, dochter Willi Godschalk en zoon Jaap Godschalk. Maurits en Leentje, hun kinderen, partners en kleinkinderen zijn vermoord tijdens de Holocaust in de Tweede Wereldoorlog. Aanleiding voor dit verhaal is een aantal voorwerpen die Leentje in bewaring gaf aan haar bureu.

Hoe het begon.

Truus Kuijs werd in 1935 geboren in Castricum op Dorpsstraat 39. Waar nu een snackbar is, naast slagerij Van der Meer, bewoonde het gezin Kuijs de bovenwoning; vader, moeder en twee dochters, Truus en Elly. Het Joodse echtpaar Maurits en Leentje Godschalk-Coltof had vanaf 1940 op de begane grond een damesmodezaak. Truus is getrouwd met Pé Zonneveld, hij werd geboren in Castricum in 1932.

Dorpsstraat, gezien vanaf de Dorpskerk, richting Burgemeester Mooijstraat.
(Beeldbank Oud-Castricum)

Uiterst rechts winkel Dorpsstraat 39 (Chiel de Bood)

Bouwtekening van het in 1935 door eigenaar Jacob Fontijn drastisch veranderde pand Dorpsstraat 39. Er zijn nu twee gescheiden panden ontstaan, elk met bovenwoning. Het winkelpand rechts behield nummer 39. Het linkerpand met beneden het garagebedrijf, waar autobussen werden gestald, vervolgde zijn geschiedenis als Dorpsstraat 39a.

Bouwtekening Dorpsstraat 39 en 39a
(Archief Oud-Castricum)

Maurits Godschalk en Leentje Coltof.

Maurits Salomon Godschalk werd geboren op 20 december 1883 in Ommen, Leentje Coltof op 1 oktober 1887 in Opsterland. Zij trouwden op 13 april 1910 in Den Helder en kregen twee kinderen. Hun kinderen werden allebei geboren in Ommen. Dochter Willemina Matje, roepnaam Willi, op 11 februari 1911 en zoon Jacob Salomon, roepnaam Jaap, op 21 Maart 1914.

1845

Heden, *derfien April*,
NEGENTIENHONDERD TIEN, zijn voor mij, Ambtenaar van den burgerlijken stand der gemeente
HELDER, verschenen, teende een huwelijk aan te gaan:

No. 54

Maurits Salomon Godschalk, koopman, oud
neuenentwintig jaar, geboren en wonende te Stad Ommen,
meerderejarige zoon van Salomon Godschalk, koopman,
oud een en veertig jaar, wonende te Stad Ommen, en van
Willemina de Lange, overleden, en:
Leentje Coltof, zonder beroep, oud duietwintig jaar,
geboren te Opsterland, wonende alhier, meerderejarige
dochter van Jacob Coltof, koopman, en van Matje
Theekel, zonder beroep, beiden wonende alhier en onder
erscheidenlijk veerenvijftig en achtenvijftig jaar oud.

De bij de Wet vereischte stukken zijn overgelegd, en de beide afkondigingen tot dit huwelijk onverhinderd geschied alhier, *en te Stad Ommen op twintig en neuenentwintig plaats deresjaars, terwijl des bruidegoms vader en de ouders der bruid verklaarden in dit huwelijk toe te stemmen.*

Ik heb de aanstaande echtgenooten afgevraagd of zij elkander aannemen tot echtgenooten en getrouw alle plichten zullen vervullen, welke door de Wet aan den huwelijken staat zijn verbonden. Nadat deze vragen door hen bevestigend beantwoord werden, heb ik, in naam der Wet, uitspraak gedaan, dat zij door het huwelijk met elkaar zijn vereenigd.

Als getuigen waren tegenwoordig:

Henri van Os, vleeschhouwer, oud vijfenveertig jaar, Martog Cohen, vleeschhouwer, oud negen-
derftig jaar, zwagers van den bruidegom, Salomon
Coltof, koopman, oud negentwintig jaar, beiden
broers van de bruid, de eerste te Uffelstein,
de tweede te Goveedijst, en Abraham Coltof, die
evenals de derde alhier woonachtig is.

Waarvan akte, welke overeenkomstig de Wet is voorgelezen.

1. <i>M. S. Godschalk</i>	8. <i>L. Coltof</i>
2. <i>L. Coltof</i>	9. <i>M. Cohen</i>
3. <i>S. Godschalk</i>	10.
4. <i>J. Coltof</i>	
5. <i>M. Theekel</i>	<i>C. Cohen</i>
6. <i>Henri van Os</i>	
7. <i>H. D. Cohen</i>	

Huwelijksakte Maurits Godschalk en Leentje Coltof (Regionaal Archief Alkmaar)

Hendrik Oldeman, Jacob (Jaap) Godschalk, Maurits Godschalk
bij "Houthandel Ommen", ca 1917 (archief Gerrit Steen via Gerko Warner)

Akten en advertenties in het Regionaal Archief Alkmaar.

In het Regionaal Archief Alkmaar bevinden zich in totaal zes aktes op naam van Maurits Godschalk en talloze advertenties. Een viertal aktes is hieronder te zien.

Volg-nummer.	Dagtekening der Akten.	Aard der Akten.		NAMEN EN WOONPLAATS VAN TEN MINSTE EENE DER PARTIJEN.	Datum van Registratie.
		In originali.	In minuut.		
548	17 Dec			hypotheek Pieter Johan Wilhelm Bruijn te Helder aan	21 Dec.
				Theod. Maurits Godschalk te Helder fl. 15000.-	

Detail

Registratie toekenning hypotheek aan Maurits Godschalk, fl. 15.000,-, notaris A.M. Engelman, Den Helder, 21 december 1920 (Regionaal Archief Alkmaar)

Van 1925 tot 1934 verschijnen er maandelijks advertenties voor de textiel- en damesmodezaak "De Concurrent" van Maurits Godschalk in regionale dagbladen rondom Den Helder, o.a. Texelsche Courant, Heldersche Courant, Wieringer Courant en Schager Courant. In 1925 is de zaak gevestigd op de Koningsstraat 52, 54 en 86 in (Den) Helder. De winkel is later ook op zondag geopend en in advertenties staat dat "reiskosten worden vergoed" (dit speciaal voor klanten die uit Texel komen). Op 23 januari 1926 wordt een nette loopjongen gevraagd. In 1927 breidt de zaak uit en wordt naastgelegen pand nr. 56 aangekocht, pand nr. 86 wordt niet meer genoemd in advertenties. In 1929 verschijnt een advertentie waarin 12 naaisters voor japonnen wordt gezocht. In 1930 wordt de zaak verplaatst naar Koningsstraat nr. 58-60. Op 16 mei 1936 verschijnt er in de Schager Courant een advertentie met als adres Koningsstraat 60-70 en is er ook een winkel in Apeldoorn. De winkel in Den Helder wordt in 1937 overgenomen door zoon Jaap.

**Wij ontvingen heden
'n pracht zending**

mantels, mantelpakjes

complets

japonnen

in de nieuwste modellen en kleuren,
van de kleinste tot de grootste maten.
Onze voorraad bestaat uit meer dan
drieduizend modellen!
tegen crisisprijzen!

DAMESMANTELS	vanaf f 5.50
MANTELPAKJES	f 5.90
COMPLETS (japon met mantel)	f 7.50
JAPONNEN	f 1.90
HOEDEN	f 0.85

REISKOSTEN WORDEN VERGOED

DE CONCURRENT
M. S. GODSCHALK
Koningstraat 60-70, DEN HELDER. APELDOORN, Asselschestraat 110

Volg-nummer.	Dagtekening der Akten.	Aard der Akten.		NAMEN EN WOONPLAATS VAN TEN MINSTE EENE DER PARTIJEN.	Datum van Registratie.
		In originali.	In minuat.		
492	27 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	1

Detail

Volg-nummer.	Dagtekening der Akten.	Aard der Akten.		NAMEN EN WOONPLAATS VAN TEN MINSTE EENE DER PARTIJEN.	Datum van Registratie.
		In minuat.	In originali.		
465	18 betoken			Abangarella Anna Palgauer eekhuysen van West (Nijze 188) Westhelen Nijze te Alkmaar	
466	18 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	
467	18 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	
468	18 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	
469	18 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	
470	18 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	
471	18 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	
472	18 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	
473	18 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	
474	18 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	
475	18 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	
476	18 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	
477	18 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	
478	18 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	
479	18 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	
480	18 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	
481	18 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	
482	18 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	
483	18 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	
484	18 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	
485	18 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	
486	18 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	
487	18 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	
488	18 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	
489	18 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	
490	18 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	
491	18 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	
492	18 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	
493	18 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	
494	18 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	
495	18 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	
496	18 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	
497	18 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	
498	18 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	
499	18 betoken			Reisment Marinets Saloman Godschalk te Helder	

Registratie roeyement 1 november 1927 notaris J. van der Heide, Den Helder (Regionaal Archief Alkmaar)

Volg- num- mer.	Dagte- kening der Akten.	Aard der Akten.		NAMEN EN WOONPLAATS VAN TEN MINSTE EENE DER PARTIJEN.	Datum van Registratie.
		In originali.	In minuut.		
166 19.	v			Koopakte Maurits Salomon Godtschalck te den Helder	28 ...
167 19.	v			Hypotheek Maurits Salomon Godtschalck te den Helder	28 ...

Detail

Volg- num- mer.	Dagte- kening der Akten.	Aard der Akten.		NAMEN EN WOONPLAATS VAN TEN MINSTE EENE DER PARTIJEN.	Datum van Registratie.
		In originali.	In minuut.		
138 14.	v			Koopakte Pieter Nelman te den Helder	28 maart 1930
139 14.	v			Hypotheek Pieter Nelman te den Helder	28 ...
140 14.	v			ditte Willem de Jong te den Helder	28 ...
141 14.	v			ditte Cornelis Post te den Helder	28 ...
142 15.	v			Koopakte Johannes Krogkamp te den Helder	28 ...
143 15.	v			Hypotheek Johannes Krogkamp te den Helder	28 ...
144 15.	v			Koopakte Jan de Boer te den Helder	28 ...
145 15.	v			Hypotheek Cornelis Bakker te Krogen gemeente den Helder	28 ...
146 15.	v			ditte Klaas And Kalkbonting te den Helder	28 ...
147 15.	o			Cornelis Taylor te den Helder	28 ...
148 15.	v			Cornelis Taylor te den Helder	28 ...
149 15.	v			Koopakte Hendricus Hermannus Kromhout te den Helder	28 ...
150 15.	v			Hypotheek Hendricus Hermannus Kromhout te den Helder	28 ...
151 15.	v			Koopakte Dirk Sammings te den Helder	28 ...
152 15.	v			Hypotheek Dirk Sammings te den Helder	28 ...
153 15.	v			ditte Dirk Sammings te den Helder	28 ...
154 15.	v			Koopakte Maarten van Teer te den Helder	28 ...
155 15.	v			Hypotheek Maarten van Teer te den Helder	28 ...
156 15.	v			Koopakte Tegenis Reuter te den Helder	28 ...
157 15.	v			Hypotheek Tegenis Reuter te den Helder	28 ...
158 15.	v			Koopakte Jan Kees te den Helder	28 ...
159 15.	v			Hypotheek Jan Kees te den Helder	28 ...
160 15.	v			Koopakte Nicolaas Pind te den Helder	28 ...
161 15.	v			Hypotheek Nicolaas Pind te den Helder	28 ...
162 15.	v			Koopakte Maria Engelina Pind te Grommen gemeente te den Helder	28 ...
163 15.	v			Hypotheek Maria Engelina Pind te Grommen gemeente te den Helder	28 ...
164 15.	v			Koopakte Pieter de Boer te den Helder	28 ...
165 15.	v			Hypotheek Pieter de Boer te den Helder	28 ...
166 19.	v			Koopakte Maurits Salomon Godtschalck te den Helder	28 ...
167 19.	v			Hypotheek Maurits Salomon Godtschalck te den Helder	28 ...
168 19.	o			ditte Jan Kees te den Helder	28 ...
169 19.	o			Cornelis Taylor te den Helder	28 ...
170 19.	v			Koopakte Hendricus Krogkamp te den Helder	28 ...
171 19.	v			Hypotheek Hendricus Krogkamp te den Helder	28 ...
172 19.	v			ditte Agatha Krogkamp, weduwe Pieter Pons te den Helder	28 ...
173 19.	v			Koopakte Christiaan Panis te den Helder	28 ...
174 19.	v			Hypotheek Christiaan Panis te den Helder	28 ...
175 19.	v			Koopakte Jan Kees te den Helder	28 ...
176 19.	v			Hypotheek Cornelis Pans te den Helder	28 ...
177 19.	v			Koopakte Jan Kees te den Helder	28 ...
178 19.	v			Hypotheek Jan Kees te den Helder	28 ...
179 19.	v			Koopakte Johannes Krogkamp te den Helder	28 ...
180 19.	v			Hypotheek Johannes Krogkamp te den Helder	28 ...
181 19.	v			Koopakte Maarten van Teer te den Helder	28 ...
182 19.	v			ditte Thomas Baarends te den Helder	28 ...
183 19.	v			ditte Cornelis Krogkamp te den Helder	28 ...
184 19.	v			ditte Jan Kees te den Helder	28 ...
185 19.	v			Hypotheek Cornelis Krogkamp te den Helder	28 ...
186 19.	v			Koopakte Maria Engelina Pind te Grommen gemeente te den Helder	28 ...
187 19.	v			ditte Jacob Krogkamp te den Helder	28 ...
188 19.	v			Koopakte Jacob Krogkamp te den Helder	28 ...
189 19.	v			ditte Maarten van Teer, colligante van Jacob Krogkamp te den Helder	28 ...
190 19.	v			ditte Kees de Pind te den Helder	28 ...
191 19.	v			Koopakte Klaas Kromhout te den Helder	28 ...
192 19.	v			Hypotheek Klaas Kromhout te den Helder	28 ...
193 19.	v			Koopakte Johannes Krogkamp te den Helder	28 ...
194 19.	v			Hypotheek Cornelis Krogkamp te den Helder	28 ...
195 19.	v			ditte Christiaan Panis van de Pind te den Helder	28 ...
196 19.	v			ditte Pieter Pons te den Helder	28 ...
197 19.	v			ditte Jan Kees te den Helder	28 ...
198 19.	v			Koopakte Hendricus Krogkamp te den Helder	28 ...
199 19.	v			Hypotheek Hendricus Krogkamp te den Helder	28 ...
200 19.	v			ditte Pieter Pons te den Helder	28 ...
201 19.	v			Koopakte Jan Kees te den Helder	28 ...
202 19.	v			Hypotheek Jan Kees te den Helder	28 ...
203 19.	v			Koopakte Hendricus Krogkamp te den Helder	28 ...
204 19.	v			Hypotheek Hendricus Krogkamp te den Helder	28 ...
205 19.	v			Koopakte Cornelis Krogkamp te den Helder	28 ...
206 19.	v			Hypotheek Cornelis Krogkamp te den Helder	28 ...
207 19.	v			ditte Willem Krogkamp te den Helder	28 ...

Registratie koopakte en hypotheek 28 maart 1930 notaris J.W.J. Schreuder, Den Helder
(Regionaal Archief Alkmaar)

Op 18 april 1932 lieten Maurits en Leentje door notaris A.M. Engelman te Den Helder een testament opmaken. Tegelijkertijd lieten dochter Willi en schoonzoon Emiel Meijers huwelijks voorwaarden opstellen (zie onder Willi Meijers-Godschalk in dit document).

Volg- num- mer.	Dagte- kening der Akten.	Aard der Akten.		NAMEN EN WOONPLAATS VAN TEN MINSTE EENE DER PARTIJEN.	Datum van Registratie	Volg- num- mer.	Dagte- kening der Akten.	Aard der Akten.		NAMEN EN WOONPLAATS VAN TEN MINSTE EENE DER PARTIJEN.	Datum van Registratie
		In originali.	In minuut.					In originali.	In minuut.		
208.	8.			theek. Dirk Pot te den Helder g.g.	8 April	209.	8.			Uellenmaria Nafje Godschalk te den Helder	11 April
209.	6.			huwelijks. Godwin Johannes van der Helder te den Helder g.g.	8 April	210.	8.			Klaas de Vries te den Helder	11 April
210.	6.			huwelijks. Godwin Johannes van der Helder te den Helder g.g.	8 April	211.	8.			Godwin Johannes van der Helder te den Helder g.g.	11 April
211.	6.			huwelijks. Godwin Johannes van der Helder te den Helder g.g.	8 April	212.	8.			Klaas de Vries te den Helder	11 April
212.	6.			huwelijks. Godwin Johannes van der Helder te den Helder g.g.	8 April	213.	8.			Godwin Johannes van der Helder te den Helder g.g.	11 April
213.	6.			huwelijks. Godwin Johannes van der Helder te den Helder g.g.	8 April	214.	8.			Klaas de Vries te den Helder	11 April
214.	6.			huwelijks. Godwin Johannes van der Helder te den Helder g.g.	8 April	215.	8.			Godwin Johannes van der Helder te den Helder g.g.	11 April
215.	6.			huwelijks. Godwin Johannes van der Helder te den Helder g.g.	8 April	216.	8.			Klaas de Vries te den Helder	11 April
216.	6.			huwelijks. Godwin Johannes van der Helder te den Helder g.g.	8 April	217.	8.			Godwin Johannes van der Helder te den Helder g.g.	11 April
217.	6.			huwelijks. Godwin Johannes van der Helder te den Helder g.g.	8 April	218.	8.			Klaas de Vries te den Helder	11 April
218.	6.			huwelijks. Godwin Johannes van der Helder te den Helder g.g.	8 April	219.	8.			Godwin Johannes van der Helder te den Helder g.g.	11 April
219.	6.			huwelijks. Godwin Johannes van der Helder te den Helder g.g.	8 April	220.	8.			Klaas de Vries te den Helder	11 April
220.	6.			huwelijks. Godwin Johannes van der Helder te den Helder g.g.	8 April	221.	8.			Godwin Johannes van der Helder te den Helder g.g.	11 April
221.	6.			huwelijks. Godwin Johannes van der Helder te den Helder g.g.	8 April	222.	8.			Klaas de Vries te den Helder	11 April
222.	6.			huwelijks. Godwin Johannes van der Helder te den Helder g.g.	8 April	223.	8.			Godwin Johannes van der Helder te den Helder g.g.	11 April
223.	6.			huwelijks. Godwin Johannes van der Helder te den Helder g.g.	8 April	224.	8.			Klaas de Vries te den Helder	11 April
224.	6.			huwelijks. Godwin Johannes van der Helder te den Helder g.g.	8 April	225.	8.			Godwin Johannes van der Helder te den Helder g.g.	11 April
225.	6.			huwelijks. Godwin Johannes van der Helder te den Helder g.g.	8 April	226.	8.			Klaas de Vries te den Helder	11 April
226.	6.			huwelijks. Godwin Johannes van der Helder te den Helder g.g.	8 April	227.	8.			Godwin Johannes van der Helder te den Helder g.g.	11 April
227.	6.			huwelijks. Godwin Johannes van der Helder te den Helder g.g.	8 April	228.	8.			Klaas de Vries te den Helder	11 April
228.	6.			huwelijks. Godwin Johannes van der Helder te den Helder g.g.	8 April	229.	8.			Godwin Johannes van der Helder te den Helder g.g.	11 April

Registratie testament 18 april 1932 (Regionaal Archief Alkmaar, inventarisnummer 748, aktenummer 22)

Volg- num- mer.	Dagte- kening der Akten.	Aard der Akten.		NAMEN EN WOONPLAATS VAN TEN MINSTE EENE DER PARTIJEN.	Datum van Registratie.
		In originali.	In minuut.		
227.	8.			testament. Maurits Salomon Godschalk te den Helder	
228.	8.			idem. Leentje Coltoof te den Helder	

Detail

Komst naar Castricum.

Maurits en Leentje kwamen op 20 juni 1940 vanuit Voorburg naar Castricum. Zij begonnen op de benedenverdieping van het pand Dorpsstraat 39 een damesmodezaak. De winkel was een filiaal van de modezaak van zoon Jaap en schoondochter Judy in Den Helder, zoals het handelsregister in 1940 vermeldt.

Heldersche Courant, 6 augustus 1940 (Regionaal Archief Alkmaar)

In het Nieuwsblad voor Castricum verschijnt in 1940 een advertentie voor het damesconfectiemagazijn "De Concurrent", gevestigd op Dorpsstraat 39 in Castricum.

Archief Oud-Castricum

In september 1941, in het eerste nummer van De Faam, een wekelijks huis-aan-huis nieuws- en advertentieblad voor Castricum en Bakkum, verschijnt weer een advertentie van damesconfectiemagazijn "De Concurrent", gevestigd op Dorpsstraat 39 in Castricum. De "punten" waarover wordt gesproken, zijn textielbonnen. Op 5 augustus 1940 kwamen de eerste textielbonnen in omloop. (Als rantsoenering noodzakelijk is, worden distributiebonnen gebruikt als maatregel voor een eerlijke verdeling van goederen over de bevolking).

DAMES
onze confectie bestaat nog steeds uit goede kwaliteit en tegen concurrerende prijzen. Wij zijn nog ruim gesorteerd in Mantels, Mantelcostumes, Japonnen, Rokken, Blouses, enz.

Haast U
en besteedt Uw punten dus bij het
DAMESCONFECTIEMAGAZIJN
„De Concurrent”
Dorpstraat 39 - Castricum

Archief Oud-Castricum

Doktersstraat 23.

Maurits en Leentje woonden in de Doktersstraat 23, nu Dr. Leenaersstraat 23. Het huis is gebouwd door W. van der Werff te Bolsward.

BOUW- EN WONINGTOEZICHT										Dossier nr.									
Plaatselijke afdeling										Huurwaarde									
Dr. Leenaersstraat										Ligging en wegeverbinding									
Kadastrale aanduiding										Vrijstaand/aangebouwd/ingebouwd									
Kadaster B.no. 4578. Sectie B. no. 4578. Bouw en verbouw										Huisnummer 23 Grootte van perceel 2 a 1908									
Procedure Aanvraag bouwverg. Ambtelijk rapport Advies schoonh.-comm. Verlening/weigering verg. Bouwkosten Grondkosten										Gebruik en bewoning (Tijdelijke) bestemming Datum									
Datum en nr. 3-9-68 125 4440 - H.J. Hoogen- vorst										Toepasselijkheid bijzondere wetten Hindervet Veiligheidswet Drankwet									
Aanvrager om verg. Architect Uitvoerder Koopsom (huis en grond) Steun v. rijk of gemeente Bijzonderheden/Bijzondere voorwaarden										Eigenaar W. van der Werff te Bolsward. H.J. Hoogervorst. Datum 3-11-48 H.J. Hoogervorst.									
Aanschrijvingen tot verbetering Datum Inhoud Oorzaak										Huur G A.P. Volw. K M V									
Datum onbewoonbaarverklaring Aantekeningen										Aantal 1)									
Datum sloping										Aantal 1)									

Woningkaart Dr. Leenaersstraat 23, voorheen Doktersstraat 23, Bouw- en Woningtoezicht (Archief Oud-Castricum)

Dr. Leenaersstraat 23, voorheen Doktersstraat 23 (eigen foto)

Pé Zonneveld woonde indertijd op de Mient en kende Maurits Godschalk wel, een heel aardige mijnheer die pepermuntjes uitdeelde aan de spelende buurtkinderen. Heel bijzonder in de periode van schaarste voorafgaand aan en tijdens de oorlogsjaren.

Op 10 mei 1940 viel Nazi-Duitsland Nederland binnen. De Koningin vertrok naar Engeland en verzocht de ambtenaren aan te blijven en de bevelen van “de nieuwe orde” zo goed mogelijk op te volgen. Tijdens de Tweede Wereldoorlog zijn naar schatting elf miljoen mensen systematisch vermoord, het grootste gedeelte in concentratie- en vernietigingskampen. De ongelukkigen die in de ogen van de nazi’s inferieur en parasitair waren, moesten letterlijk worden uitgeroeid. Tijdens de holocaust werden tussen de vijf en zes miljoen joden vermoord.

Op 5 maart 1942 moest de Gemeente Castricum van “de nieuwe orde”, opgave doen van haar Joodse inwoners. Het ging om 34 “Juden”, die met volledige naam, geboortedatum en -plaats, opgave van huwelijks staat en woonplaats aangemeld moesten worden. Maurits en Leentje stonden ook op deze lijst. Achter hun namen stond vermeld: V.O.W. (Vertrokken Onbekend Waarheen). Daarmee kwamen zij in het opsporingsregister van de politie terecht. Maurits en Leentje gaven geen gehoor aan de verplichting een zogenaamde “Jodenster” te dragen.

Pé Zonneveld herinnert zich dat ze door de ramen keken van het huis, na het gerucht dat de bewoners halsoverkop zouden zijn vertrokken. De ontbijttafel was niet afgeruimd, als om aan te geven dat zij spoedig terugkwamen. Om aan het lot van deportatie te ontkomen, doken Maurits en Leentje op 6 maart 1942 onder in Ommen, de geboorteplaats van Maurits. Op vrijdag 27 maart 1942 stond het volgende bericht in de Alkmaarsche Courant:

INBRAAK TE CASTRICUM.
* In den nacht van Woensdag op Donderdag is ingebroken in een leegstaand winkelpand aan de Dorpsstraat. De daders hebben zich toegang verschaft door verbreking van het slot. De politie heeft tot heden niet kunnen nagaan wat is ontvreemd, daar de bewoners de fam. **Godschalk**, afwezig zijn.

Artikel Alkmaarsche Courant, 27 maart 1942 (Regionaal Archief Alkmaar)

Onderduiken betekende je verbergen voor de nazi's. In sommige gevallen werden geheime ruimtes gecreëerd waar onderduikers zich moesten schuilhouden. Wanneer de onderduik ontdekt werd, werden de onderduikers gedeporteerd of ter plekke doodgeschoten. Ook de onderduikgevers werden in vele gevallen gedeporteerd.

Wil je dit voor mij bewaren....

Voordat zij vertrokken, gaf Leentje Godschalk-Coltof begin 1942 enkele dierbare eigendommen in bewaring bij de moeder van Truus Kuijs. Haar moeder heeft dit altijd bewaard en voor haar dood aan haar dochter gegeven "mocht de familie Godschalk ooit nog terugkomen". Een prachtig gehamerde zilverkleurige metalen schaal met deksel en een metalen gehamerd tweedelig roomstel.

Schaal (eigen foto)

Roomstel (eigen foto)

Het zijn mooie decoratieve objecten in een duidelijke Art-Deco Stijl. Vergelijk deze stijl bijvoorbeeld met de broche en schaal van Chris Agterberg (1883-1948), een bekende kunstenaar in die tijd. Deze objecten bevinden zich in de collectie van het Centraal Museum Utrecht.

(Archief Centraal Museum Utrecht)

Abnahmeverzeichnis

Op 27 mei 1942 werd een zogenaamde "Abnahmeverzeichnis" ingevuld, in het Duits, geaccordeerd door de Nederlandse en Duitse Politie. Dit formulier geeft de gezamenlijke waarde weer van de meubels en huisraad die achterbleef als een joods gezin gedeporteerd werd, of vertrokken was met onbekende bestemming. Het gaat om de inboedel van de Doktersstraat 23 in Castricum. Het document is helaas moeilijk leesbaar.

Abnahmeverzeichnis
No. 17
Aus der Wohnung des Juden
zuletzt wohnhaft
würden folgende Möbel und Einrichtungsgegenstände übernommen:
GESAMTWERT: HFL. 1155,-
Es verblieben folgende Sachen:
Altes Bodenbeleg, ..., Blumentöpfe, altes Steingut und Glassgeschir, Küche ..., Gas (ofen) halter, Kleidung,, Bilder, vielen alte und wertlose Sachen.
Datum: 27 Mai 42
Abgegeben von: [Signature]
Unterschrift des holl. Polizeibeamten
Uebernommen von: [Signature]
BR 27-11-58
c 372

(Archief Ton de Groot)

Transcriptie: Abnahmeverzeichnis (HPL 4805) nr. 17.

Aus der Wohnung des Juden Salomon Maurits Godschalk
zuletzt wohnhaft Doktersstraat 23 Castricum
würden folgende Möbel und Einrichtungsgegenstände übernommen
laut Inventarliste nr. (onleesbaar) Gesamtwert HFL 1155,-

Es verblieben folgende Sachen:

Altes Bodenbeleg,, Blumentöpfe, altes Steingut und Glassgeschir, Küche ..., Gas (ofen) halter, Kleidung,, Bilder, vielen alte und wertlose Sachen.

Datum: 27 Mai 42

Abgegeben von (handtekening)

Unterschrift des holl. Polizeibeamten

Uebernommen von (handtekening)

Formulier K 372

(Het handgeschreven "BR 27-11-58", is een aftekening van het Bevolkingsregister.

Zie hiervoor op pagina (XX) het formulier waarin inlichtingen werden opgevraagd door de Schade-enquêtecommissie voor Provincie Noord-Holland in Amsterdam, bij het Bevolkingsregister van Castricum op 27 november 1958.)

(Leeggekomen woningen werden ontruimd – zo mogelijk op kosten van de Joodse bewoners – en kwamen of moesten ter beschikking gesteld worden aan Duitsgezinden. AB)

Maurits Godschalk was een zakenman, geboren in Ommen. Hij had een manufacturen- en meubelhandel op de Markt in Ommen en handelde in hout. Zoals de advertentie in De Oprechte Ommer Courant uit 1917 laat zien, kocht hij ook eikels en kastanjes als pootgoed op, voor 20 cent per kilo. Er was veel vraag naar eikels en kastanjes, maar op terreinen van het Landgoed Eerde en Zeesse en Het Laar bij het Landgoed Eerde moest je daarvoor wel een schriftelijke vergunning aanvragen, zoals de advertentie laat zien. In 1921 verliet Godschalk Ommen en vertrok naar Den Helder. Van maart tot juni 1940 woonden zij in Voorburg.

Advertentie Oud-Ommen

Advertentie 1917 (Cult. Hist. Centrum Ommen)

Ondergedoken.

Na 6 maart 1942 dook hij samen met zijn vrouw Leentje, zoon Jaap en schoondochter Judy onder bij de familie Veldman, op de boerderij 'het oude veerhuis', in de volksmond ook wel Het Rottenklooster genoemd. De afgelegen boerderij lag aan de rand van het bos in het buurtschap Junne bij Ommen. Wanneer er gevaar dreigde, vluchtte de familie Godschalk naar een schuilplaats in het bos.

Boerderij 'het oude veerhuis' (Gerko Warner WS)

Op 13 november 1943 vond een bombardement plaats van de Amerikaanse luchtmacht op de Duitse havensteden Bremen, Kiel en Flensburg. Het bombardement vond plaats iets voor het middaguur, tussen 11.20 en 11.45 uur. 272 Bommenwerpers en jagers waren al eerder die ochtend opgestegen vanuit Engeland, richting Duitsland over het Vechtdal in Overijssel. In de nabijheid van Ommen stortte een Amerikaanse B-17 bommenwerper neer. Bewakers van het nabijgelegen "Arbeitseinsatzlager Erika", in de bossen van Ommen, gingen op onderzoek uit en stuitten op het gezin Godschalk, dat juist op weg was naar de schuilplaats in het bos. Getuigen verklaarden dat Maurits Godschalk de woorden van de Kampcommandant Diepgrond negeerde en doorliep. Er werd geschoten en Maurits werd in het hoofd geraakt. Hij overleed ter plekke.

Martend Makkinga uit Ommen schreef daarover in 1980 in "De Darde Klokke", nr. 36, het volgende artikel.

"DE MOORD OP MAURITS GODSCHALK.

Tot de meest tragische gebeurtenissen die in Ommen in de oorlogsjaren plaatsvonden behoort zeker het droevig lot van de Joodse familie Godschalk die na ruim twee en half jaar* in Junne ondergedoken te zijn geweest, alsnog werd gevangen genomen en weggevoerd, waarbij de heer Maurits Godschalk aan de oever van de Vecht werd doodgeschoten. Wij laten hier het relaas van dit droevig gebeuren volgen, ontleend aan "Nieuws uit Ommen".

De tragedie van de ondergang van het joodse leven in Nederland is door Presser en dr. L. de Jong wel enigszins afdoende beschreven. De ondergang van de afzonderlijke en plaatselijke joodse gemeenschappen en personen vraagt -voor vele plaatsen althans- nog steeds om een beschrijving.

Wij hopen in dit blad, nadat het straks 35 jaar geleden is dat Nederland werd bevrijd, daar iets aan te doen, zonder de pretentie te voeren 'volledig' te zijn.

We willen ons beperken tot het tragisch lot van Maurits Salomon Godschalk, die in Junne door een vakbekwame moordenaar aan de oever van de Vecht werd neergeschoten. De informatie hierover is afkomstig van Hendrik Oldeman uit de Julianastraat in Ommen. Maurits Godschalk werd in Ommen uit het huwelijk van het joodse echtpaar Salomon Godschalk en Wilhelmina de Lange geboren. Hun graftekens staan op de joodse begraafplaats aan de Dr. A.C. van Raaltestraat. Ook hun vermoorde zoon is daar begraven, naamloos. Wanneer Maurits Godschalk werd geboren is mij niet bekend. Wel is bekend dat hij op 13 november 1944 in Junne werd neergeschoten. Maurits Godschalk was een diepgelovige jood, die de joodse wetten nauwkeurig onderhield, de bijeenkomsten op zaterdag in de synagoge trouw bezocht en niet vergat zijn 'reisgebed' te doen als hij op reis ging. Hij was ook een zeer bedrijvig zakenman die aan de markt in Ommen een manufacturenhandel dreef en daartegenover -waar nu het stadhuis staat- ook nog een meubelhandel had. Bovendien handelde Godschalk in hout. Zijn bedrijvigheid verschaftte velen werk. Tussen 1914 en 1918 bedroeg het aantal personeelsleden vaak meer dan dertig. Hendrik Oldeman was bij Godschalk in dienst van 1914 tot 1920, toen hij in militaire dienst moest. Hij noemt Godschalk een bekwaam mens en een goede werkgever. Maurits Godschalk vertrok in 1921 naar Den Helder en vestigde zich later in Castricum, waar hij woonde tot 6 maart 1942. Toen keerde hij met zijn vrouw, zijn zoon en schoondochter terug naar Ommen. Om er -na tweeënhal jaar onderduiken*- in Junne te worden vermoord. Godschalk droeg in Castricum geen Jodenster en deed dat ook in Junne niet. Blijkbaar had hij het uiteindelijke lot van de Nederlandse joden voorzien. Godschalk nam contact op met Hendrik Oldeman en met twee Ommer Joden, namelijk Jozef van de Hoek en Hertog de Lange. Zij wisten voor Godschalk een onderduikersadres te vinden bij Wolter Veldman in Junne. Ook zijn familie kon daar terecht. De familie Godschalk kon zich in Junne -door de afgelegen ligging van het 'Het Rottenklooster'- de eerste tijd nogal vrij bewegen. Ook overdag gingen zij naar buiten en verbouwden hun eigen groenten. Voor het overige was men op voedselhulp vanuit Ommen aangewezen. Men had slechts twee bonkaarten ter beschikking. Door bemiddeling van Hendrik Oldeman lukte dat wel. Velen hielpen, waaronder Ds. J. Kampman die toen Christelijk Gereformeerd predikant in Opperdoes was en van daaruit peulvruchten zond. De familie Godschalk kreeg medicijnen van de arts Nierveld* uit Castricum. Hij zond deze naar Hendrik Oldeman. Zijn vrouw of hijzelf zorgde dan verder voor het 'transport' naar Junne. Mevrouw Oldeman vervoerde deze medicijnen vaak per kinderwagen, met één van haar kinderen in de wagen. Het ontbrak de familie Godschalk in Junne dus niet aan het allernoodzakelijkste. Geestelijke bijstand kregen ze van de Hervormde predikant G.A. Bruins die in Ommen was van 1924 tot 1946. Van tijd tot tijd bezocht hij de familie Veldman en ging dan eveneens naar de familie Godschalk. Ook op de Joodse feestdagen kregen zij bezoek van ds. Bruins. Geleidelijk werd de bewegingsvrijheid van de joodse onderduikers minder. Tijdens de laatste jaren van de oorlog kon men nog slechts een wandeling maken als het donker was. Volgens Hendrik Oldeman hebben velen in Ommen geweten dat de familie Godschalk ondergedoken was bij de familie Veldman. Ook bij de boeren van Junne kon dit alles niet onbekend zijn. Velen hebben het geweten, allen hebben gezwegen. Er is door niemand verraad gepleegd. Toch kwam er een tragisch einde, toen de vrijheid in zicht was. Op 13 november 1944* kregen de toenmalige leiders van het concentratiekamp 'Erika' (nu Vakantievreugd) hun kans.

Een aangeschoten vliegtuig kwam over 'Erika'. Daar rook men een kans om de piloten gevangen te nemen. Door Zeesse trok men naar Junne. De piloten kwamen echter bij Dedemsvaart terecht. Toch bleven de beulen van 'Erika' niet zonder prooi. De familie Godschalk was genoodzaakt de boerderij van Wolter Veldman te verlaten en een schuilplaats in de Junne-bossen te betrekken. Men heeft daarbij -vermoedelijk- de voorzichtigheid uit het oog verloren. Aan de oever van de Vecht, niet ver van de Stuwe, werd Maurits Godschalk zichtbaar en door een schot in het hoofd geveld, Maurits Godschalk viel in de Vecht, terwijl zijn vrouw hem nasprong. Mevrouw Godschalk en het lijk van haar man werden toen uit de Vecht gehaald. Hun zoon en schoondochter werden gevangen genomen. Op een boerenwagen werd het stoffelijk overschot van Maurits Godschalk naar 'Erika' vervoerd, waarheen ook zijn vrouw, zoon en schoondochter werden gebracht. Deze drie nog levende personen werden later overgeplaatst naar Westerbork, waar hun levensspoor eindigde. Het stoffelijk overschot van Godschalk werd daarna op de Joodse begraafplaats in Ommen begraven. Daar rust het stoffelijk overschot van Maurits Godschalk aan de voeten van zijn vader en moeder. In de 20 jaren dat Godschalk buiten Ommen woonde kwam hij ieder jaar naar het Joods kerkhof om hen te gedenken. Hijzelf ligt er naamloos. Hij wordt door niemand herdacht. Tenzij wij dat doen, nu in 1980. Naast Godschalk ligt nog een ander. Voor Wolter Veldman had de ontknoping van het bovenomschreven Joods drama onprettige gevolgen. Hij werd naar 'Erika' overgebracht, daarna naar de gevangenis in Arnhem en vervolgens naar het concentratiekamp in Amersfoort, vanwaar hij -kerstmis 1944- naar Junne mocht terugkeren. Hendrik Oldeman had wat meer geluk. De medicijnflesjes, met zijn adres erop, werden in de boerderij van Veldman aangetroffen. Kapper Jacob Hindriks stelde hem tijdig van de moord op Godschalk op de hoogte en Hendrik Oldeman dook enige tijd onder. Omdat het Karel Diepgrond, de onderbaas van 'Erika' behaagde, kon Oldeman naderhand ongemoeid blijven. 'Als ik nu -in 1980- aan Oldeman vraag waarom hij zijn leven destijds voor deze joden riskeerde, antwoordt hij: 'Zij zijn zes jaar lang zo goed voor mij geweest, dat ik dat wel moest doen'. De Werkgroep die onlangs een oproep publiceerde voor een monument op de Joodse begraafplaats te Ommen, wil ook de naam van Maurits Godschalk daar op vermeld zien. Al zal de onderste steen ook boven komen, die grafsteen komt er. De werkgroep wil echter meer. Ook wil men geld voor bomen in Israël. Men wil niet alleen de doden eren, maar ook de levende joden hun medeleven betuigen. De werkgroep vraagt daarom geld. U kunt dit storten bij de Rabo-bank Ommen op rekeningnummer 34.89.15.209. ten name van 'Joods Grafmonument'. Het gironummer van de bank is: 816712. Martend Makkinga”.

*Naschrift AB:

- Arts Nierveld is dokter Henri van Nievelt, huisarts te Castricum.
- Martend Makkinga heeft zich een jaar vergist. Alle andere bronnen en daaruit voortvloeiende documenten noemen 13 november **1943** als datum waarop de tragedie plaatsvond, o.a. neerstorten van het vliegtuig. Daarom duurde de onderduik anderhalf jaar in plaats van de door Makkinga genoemde 2½ jaar.

Na de aanhouding van de familie Godschalk op zaterdag 13 november 1943 in de bossen bij Ommen, telefoneert kampcommandant Diepgrond van "Lager Erika", om 19.00 uur met de Zwolse gemeentepolitie. Daarna werden Leentje Godschalk-Coltof, Jaap Godschalk en zijn vrouw Judy Godschalk-Van Gelderen, op zondag 14 november door Untersturmführer Stok overgebracht naar Zwolle. Daar kwamen zij om 11.30 uur aan en werden in een arrestanten cel van het politiebureau opgesloten. De volgende dag zijn zij om 9 uur afgehaald door de heer Venema, opperwachtmeester van het parket, en voor verder transport naar Westerbork overgebracht. (Bron: Historisch Centrum Overijssel, archief Gem. Politie Zwolle, inventarisnr. 19).

De drie gezinsleden zijn daarna naar Auschwitz gedeporteerd waar Leentje en Judy om het leven zijn gebracht op 19 november 1943. Jaap Godschalk is op een niet nader genoemde plaats in Polen omgebracht op 31 Maart 1944.

Over Arbeitseinsatzlager Erika

Bereitsschaftführer Werner Schwier, kreeg in het najaar van 1940 de opdracht om nazi-vijandige organisaties te liquideren. Schwier stelde de Nederlandse collaborateur Karel Lodewijk Diepgrond aan als Lagerführer (kampcommandant) voor het Arbeitseinsatzlager Erika. Zijn eerste taak was het rekruteren van kampbewakers, aangevuld met SS'ers die hiervoor werden opgeleid. Diepgrond kwam op 13 juni 1941 in Ommen aan, om met de opbouw van het strafkamp Erika te beginnen. Diepgrond maakte ook deel uit van de zogeheten knokploeg van Erika, die de wijde omgeving van Ommen terroriseerde.

Beulsknuppel van kampcommandant Diepgrond (Streekmuseum Ommen)

Willi Godschalk, dochter van Maurits Godschalk en Leentje Coltof.

Willi Godschalk en Emiel Meijers lieten op 11 april 1932 lieten huwelijks voorwaarden vastleggen bij notaris A.M. Engelman in Den Helder.

Volg-nummer der Akten.	Dagtekening der Akten.	Aard der Akten.		NAMEN EN WOONPLAATS VAN TEN MINSTE EENE DER PARTIJEN.	Datum van Registratie.
		In originali.	In minuut.		
119. 0.				huwelijk Emiel Meijers te Doetichem. omwraak Willemina Matje Godschalk te den Helder.	11 4

Detail

Volg-nummer der Akten.	Dagtekening der Akten.	Aard der Akten.		NAMEN EN WOONPLAATS VAN TEN MINSTE EENE DER PARTIJEN.	Datum van Registratie.
		In originali.	In minuut.		
108. 50. 10.		huwelijk	huwelijk	huwelijk Emiel Meijers te Doetichem. omwraak Willemina Matje Godschalk te den Helder.	11 April
109. 6.		huwelijk	huwelijk	huwelijk Emiel Meijers te Doetichem. omwraak Willemina Matje Godschalk te den Helder.	11 April
110. 6.		huwelijk	huwelijk	huwelijk Emiel Meijers te Doetichem. omwraak Willemina Matje Godschalk te den Helder.	11 April
111. 6.		huwelijk	huwelijk	huwelijk Emiel Meijers te Doetichem. omwraak Willemina Matje Godschalk te den Helder.	11 April
112. 7.		huwelijk	huwelijk	huwelijk Emiel Meijers te Doetichem. omwraak Willemina Matje Godschalk te den Helder.	11 April
113. 7.		huwelijk	huwelijk	huwelijk Emiel Meijers te Doetichem. omwraak Willemina Matje Godschalk te den Helder.	11 April
114. 7.		huwelijk	huwelijk	huwelijk Emiel Meijers te Doetichem. omwraak Willemina Matje Godschalk te den Helder.	11 April
115. 7.		huwelijk	huwelijk	huwelijk Emiel Meijers te Doetichem. omwraak Willemina Matje Godschalk te den Helder.	11 April
116. 7.		huwelijk	huwelijk	huwelijk Emiel Meijers te Doetichem. omwraak Willemina Matje Godschalk te den Helder.	11 April
117. 7.		huwelijk	huwelijk	huwelijk Emiel Meijers te Doetichem. omwraak Willemina Matje Godschalk te den Helder.	11 April
118. 7.		huwelijk	huwelijk	huwelijk Emiel Meijers te Doetichem. omwraak Willemina Matje Godschalk te den Helder.	11 April
119. 7.		huwelijk	huwelijk	huwelijk Emiel Meijers te Doetichem. omwraak Willemina Matje Godschalk te den Helder.	11 April
120. 7.		huwelijk	huwelijk	huwelijk Emiel Meijers te Doetichem. omwraak Willemina Matje Godschalk te den Helder.	11 April
121. 7.		huwelijk	huwelijk	huwelijk Emiel Meijers te Doetichem. omwraak Willemina Matje Godschalk te den Helder.	11 April
122. 7.		huwelijk	huwelijk	huwelijk Emiel Meijers te Doetichem. omwraak Willemina Matje Godschalk te den Helder.	11 April
123. 7.		huwelijk	huwelijk	huwelijk Emiel Meijers te Doetichem. omwraak Willemina Matje Godschalk te den Helder.	11 April
124. 7.		huwelijk	huwelijk	huwelijk Emiel Meijers te Doetichem. omwraak Willemina Matje Godschalk te den Helder.	11 April
125. 7.		huwelijk	huwelijk	huwelijk Emiel Meijers te Doetichem. omwraak Willemina Matje Godschalk te den Helder.	11 April
126. 7.		huwelijk	huwelijk	huwelijk Emiel Meijers te Doetichem. omwraak Willemina Matje Godschalk te den Helder.	11 April
127. 7.		huwelijk	huwelijk	huwelijk Emiel Meijers te Doetichem. omwraak Willemina Matje Godschalk te den Helder.	11 April
128. 7.		huwelijk	huwelijk	huwelijk Emiel Meijers te Doetichem. omwraak Willemina Matje Godschalk te den Helder.	11 April
129. 7.		huwelijk	huwelijk	huwelijk Emiel Meijers te Doetichem. omwraak Willemina Matje Godschalk te den Helder.	11 April

Registratie akte (Regionaal Archief Alkmaar, inventarisnummer 748, aktenummer 22)

Op 29 april 1932 treden zij in het huwelijk in Den Helder.

Heden, negentwintig April
 NEGENTIENHONDERD TWEE-EN-DERTIG, zijn voor mij, Ambtenaar van den burgerlijken stand der
 gemeente DEN HELDER, verschenen, teneinde een huwelijk aan te gaan:

No. 96
 Bruidegom: Emiel Meijers, koopman, oud negentwintig jaar,
 geboren en wonende te Doetinchem, sneedde zijne doorn van
Tsaïk Meijers en Johanna de Winter, beiden overleden; en
Willemina Marije Godschalk, zonder beroep, oud
eenentwintig jaar, geboren te Bommen, wonende alhier, en
meerdere zijne dochter van Maurits Salomon Godschalk,
koopman, en van Beatrix Lolluf, zonder beroep, beiden
wonende alhier en onverschiedenlijk negentwintig en vijfen
veertig jaar oud.

geb.: 10. 8. 07
 Kerkgen. schap:
 A. In:
 Bruid:
 geb.: 11. 2. 11
 Kerkgen. schap:
 N. In:

De bij de Wet vereischte stukken zijn overgelegd en afkondiging tot dit huwelijk is onverhinderd geschied
 alhier, en te Doetinchem, op negen April dezes jaars, derwijl
de onder, van de bruid, verklaarden in dit huwelijk toe te
stemsamen.

Ik heb bruidegom en bruid afgevraagd of zij elkander aannemen tot echtgenooten en getrouw alle
 plichten zullen vervullen, welke door de Wet aan den huwelijken staat zijn verbonden. Nadat deze vragen
 door hen bevestigend beantwoord werden, heb ik, in naam der Wet uitspraak gedaan, dat zij door het huwelijk
 met elkaar zijn vereenigd.

Als getuigen waren tegenwoordig:
Salomon Lolluf, koopman, oud drienvijftig
jaar, wonende alhier, om de bruid, en Abraham
Meijers, koopman, oud drienvieftig jaar, wonende
te te Doetinchem, broer der bruidegom.

Waarvan akte, welke overeenkomstig de Wet is voorgelezen.

1. Emiel Meijers
 2. W. Godschalk
 3. W. Godschalk
 4. P. Lolluf
 5. H. Lolluf
 6. E. Meijers
 7.
 8. M. C. Lolluf

Huwelijksakte 29 april 1932 (Regionaal Archief Alkmaar)

Voor de oorlog woonden zij in Nijmegen. Vanaf 1940 in de Mauvestraat 15 in Arnhem, samen met hun vier kinderen, geboren tussen 1933 en 1940.

In 1942 verzocht de Hoofdcommissaris van Politie te Arnhem opsporing, aanhouding en voorgeleiding van Emiel Meijers en zijn vrouw Willi Meijers-Godschalk. Woonachtig te Arnhem, werden zij ervan verdacht van woonplaats te zijn veranderd zonder daartoe de vereiste vergunning te hebben. Met deze omschrijving werden joden aangeduid die waren ondergedoken (Algemeen Politieblad, nr. 39, 1 oktober 1942, 1114, bericht 2129).

Het gezin is na 1 oktober 1942 gedeporteerd, Willi is samen met haar vier kinderen op 2 november 1942 in Auschwitz vermoord, voor Emiel is opgegeven: 31 maart 1944, Midden-Europa.

Willemina Matje Meijers-Godschalk
Ommen, 11 februari 1911 – Auschwitz, 2 november 1942
Bereikte de leeftijd van 31 jaar

Wilhelmina Meijers
Arnhem, 19 september 1940 – Auschwitz, 2 november 1942
Bereikte de leeftijd van 2 jaar

Robbie Meijers
Nijmegen, 21 maart 1938 – Auschwitz, 2 november 1942
Bereikte de leeftijd van 4 jaar

Johanna Aleida Meijers
Doetinchem, 8 mei 1935 – Auschwitz, 2 november 1942
Bereikte de leeftijd van 7 jaar

Lena Meijers
Doetinchem, 4 december 1933 – Auschwitz, 2 november 1942
Bereikte de leeftijd van 8 jaar

Emiel Meijers
Doetinchem, 10 mei 1907 – Midden-Europa, 31 Maart 1944
Bereikte de leeftijd van 36 jaar
Beroep: Metaalhandelaar

Jaap Godschalk, zoon van Maurits Godschalk en Leentje Coltof

Jaap Godschalk (www.joodsmonument.nl)

Annonce ondertrouw (www.beltzer.nl)

Jaap werd geboren op 21 Maart 1914 in Ommen.

In 1921 verhuisde Jaap met zijn ouders van Ommen naar Den Helder. Jaap was een groot voetbaltalent. In Ommen speelde hij voor de plaatselijke O.V.C., in Den Helder werd hij lid van H.F.C. Den Helder. In februari 1941 stapte hij over naar de Velseroorder Sport Vereniging uit Velserbroek (V.S.V.), de voorloper van het huidige Telstar. Zijn laatste wedstrijd speelde hij op 21 Juni 1941 met V.S.V. tegen Be Quick, die mede door toedoen van Jaap Godschalk met 5-1 werd gewonnen. Door steeds meer anti-Joodse maatregelen van de nazi's, werd het hem verboden het sportveld te betreden

Het koopmansbloed van zijn vader stroomde ook door Jaaps' aderen en op 6 maart 1937 nam hij de damesmodezaak van zijn vader over op de Koningsstraat 58-60 in Den Helder.

Koningsstraat Den Helder, 1920-1930

De winkel van Godschalk bevond zich aan de linkerkant (Gerko Warner via HHV).

Op 30 september 1937 ging hij in ondertrouw en op 19 oktober 1937 trad hij in het huwelijk in de synagoge van Zwolle met Judy (Judith Johanna Bertha) van Gelderen.

In 1942 nam de Jodenvervolgung steeds grotere vormen aan, de dreiging van deportatie werd te groot. Jaap dook samen met zijn vrouw en zijn ouders onder in Junne, in de omgeving van zijn geboorteplaats Ommen. Door noodlottig toeval werden zij ontdekt, op weg naar hun schuilplaats in de bossen. Met zijn moeder Leentje en zijn vrouw Judy werd hij op transport gesteld naar Auschwitz. Geen van allen keerde terug.

Overlijdensaktes.

Nr. 132..

danhaling
van zestig
gedrukte
woorden in
nevenschietende
akte goedgekeurd.

Heden, Op negentien November negentienhonderd
negentienhonderd een en vijftig, verscheen voor mij, ambtenaar van de burgerlijke
stand van Castricum:
drie en veertig is in de omgeving van Oiceingia
oud in Polen overleden jaar, Coltof, Reentje, ge.
wonende te bene een October achtsteinhonderd, die verklaarde
dat op zes en veertig te Apsterland wonende
negentienhonderd een en vijftig, te Castricum, te atskelijc uur,
gehuwd met, Godschalk, Maurits minuten, in de gemeente
Castricum is overleden: Salomon, dochter van: Coltof,
Jacob en: Rechel, Hapji.
De aangifte van dit overlijden is aan mij,
oud ambtenaar van de, burgerlijke stand van,
geboren Castricum schriftelijk wonende te gedaaw van,
wega de Minister van Justitie. Waarvan
akte, op heden een October negentienhonderd
eens en vijftig De ambtenaar van de burger,
lijke stand voornoemd,

De aangever verklaarde uit eigen wetenschap van het overlijden kennis te dragen.
Waarvan akte, welke overeenkomstig de wet is voorgelezen.

J. H. H. H.

Overlijdensakte van Leentje Godschalk-Coltof 19 november 1943 in Auschwitz, opgemaakt door de ambtenaar van de burgerlijke stand van Castricum vanwege de Minister van Justitie, op 1 oktober 1951. (Regionaal Archief Alkmaar)

Nr 222.

Goedgekeurd de door-
haling van twee en
veertig woorden
Deen.

Op een en dertig Maart negentienhonderd vier en veertig is in
negentienhonderd een en vijftig te Polen
is in de gemeente Den Helder overleden
Godschalk, Jacob Salomon,
geboren een en twintig Maart negentienhonderd veertien te Stad-
Ammer, beroep , oud
geboren
en wonende te Den Helder, laatstelijk gehuwd met: van Gelderen,
Judith Johanna Bertha, dochter van: Godschalk, Maurits Salomon,
en van: Colhof, Keetje.

De aangifte van dit overlijden is gedaan door: aan mij, ambtenaar van de burger-
lijke stand der gemeente Den Helder, beroep schriftelijk gedaan vanwege, oud
de Minister van Justitie jaar, wonende
die mij het vorenstaande heeft verklaard en die verklaarde uit eigen wetenschap
van het overlijden kennis te dragen.

Deze akte is door mij, ambtenaar van de burgerlijke stand der gemeente
Den Helder opgemaakt en voorgelezen op vijf Oktober
negentienhonderd een en vijftig.

Deen.

Overlijdensakte Jaap Godschalk 31 maart 1944 in Polen,
opgemaakt door de ambtenaar van de burgerlijke stand der Gemeente Den Helder
vanwege de Minister van Justitie op 5 oktober 1951.
(Regionaal Archief Alkmaar)

1951

Nr 217

Goedgekeurd de door-
haling van twee en
veertig woorden.
Deur,

Op negentien November negentienhonderd drie en veertig, is in de
negentienhonderd een en vijftig te omgeving van Oswigheim in Polen ~~aan~~

is in de gemeente Den Helder overleden

van Gelderen, Judith Johanna Bertha,

geboren acht Januari negentienhonderd vijftien te Enschede,

~~beroep~~

~~oud~~

~~geboren~~

~~en~~ wonende te Den Helder, laatstelijk gehuwd met: Godschalk, Jacob
Salomon, dochter van: van Gelderen, Isidoor, en: Denmeboom, Flora.

De aangifte van dit overlijden is gedaan door: aan mij, ambtenaar van de burger-
lijke stand der gemeente Den Helder, ~~beroep~~ schriftelijk gedaan vanwege de, ~~oud~~
Minister van Justitie, ~~jaar~~, wonende ~~in~~,
die mij het vorenstaande heeft verklaard en die verklaarde uit eigen wetenschap
van het overlijden kennis te dragen.

Deze akte is door mij, ambtenaar van de burgerlijke stand der gemeente
Den Helder opgemaakt en voorgelezen op acht en twintig September
negentienhonderd een en vijftig.

Deur.

Overlijdensakte Judith Godschalk-Van Gelderen 19 november 1943 in Auschwitz,
opgemaakt door de ambtenaar van de burgerlijke stand der gemeente Den Helder,
vanwege de Minister van Justitie op 28 september 1951
(Regionaal Archief Alkmaar)

Op 28 november 1945 vraagt de door het Nederlands Beheers-Instituut aangestelde bewindvoerder S.E. Engel in een advertentie in de Heldersche Courant om opgave vorderingen of onrechtmatig toegeëigende goederen van Abraham Coltof (broer van Leentje Coltof) en Maurits Godschalk.

Ondergeteekende, door het
Nederlands Beheers-instituut
aangesteld als bewindvoerder
voor de afwezigen:

1. ABRAHAM COLTOF
2. MAURITS SALOMON
GODSCHALK

beiden gewoond hebbend te
Den Helder, roept degenen,
die vorderingen hebben op
bovengenoemde personen en-
of gelden of goederen aan
hen verschuldigd zijn, op, om
daarvan aan hem een schrif-
telijke, volledige opgave te
verstrekken vóór 10 Dec. a.s.
Deze oproep geldt ook hun,
die gelden of goederen, af-
komstig van genoemde afwe-
zigen, onder zich hebben
krachtens toeëigening, schijn-
koop of eigendomsoverdracht,
die geschied is door anderen
dan de rechtmatige eige-
naars. Zij, die inlichtingen
kunnen geven omtrent de
vermogens van bovengenoem-
den, worden eveneens uitge-
noodigd, dit schriftelijk bin-
nen voorzegden termijn te
doen.

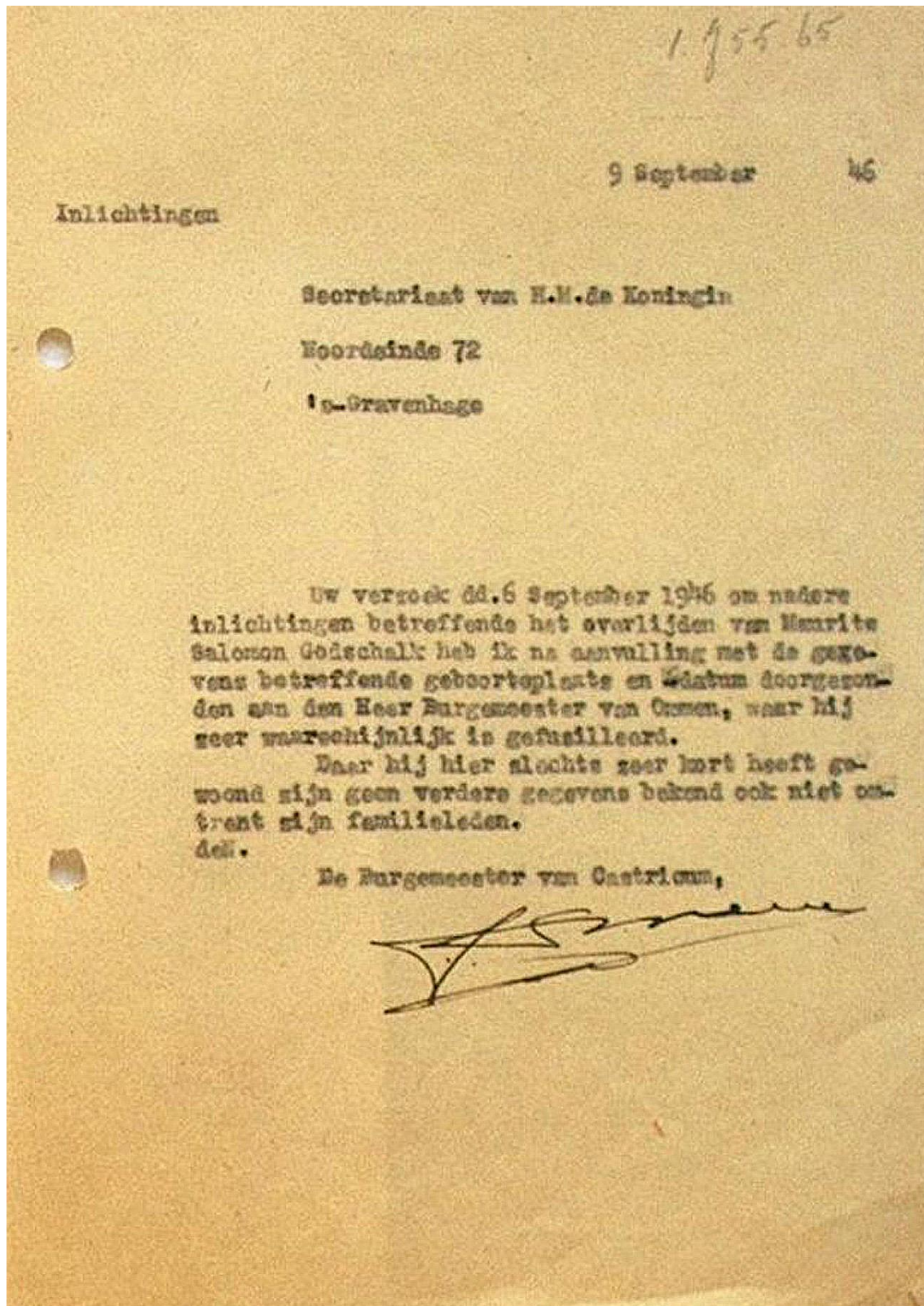
Niet voldoening aan dezen
oproep is strafbaar.

De bewindvoerder,
S. E. ENGEL.
Emmastraat 108, Den Helder.

Heldersche Courant 28 november 1945 (Regionaal Archief Alkmaar)

Inlichtingen

Het secretariaat van H.M. de Koningin vroeg op 6 september 1946 nadere inlichtingen omtrent het overlijden van Maurits Godschalk. De Burgemeester van Castricum antwoordde het volgende:

(Archief Ton de Groot)

1942-1943. *niet op naam (H. van der)* *map*

Inlichtingen uit het Bevolkingsregister van Amsterdam *Castricum*

Dokterstraat 23

Salomon Maurits Godschalk

volledige geboortedatum en -plaats? *Stad Ommen 20-12-02*

naam, voornamen & geb. plaats en rechtsgemeenschap? *Coltof, Reentfi, 1-10-06.*

hoe veel inwonende kinderen? geb. data?

Welk tijdvak daar gewoond? *20 jun 40 - 19 dec 42*

wie was hoofdbewoner? Welk tijdvak? *Godschalk, S. H. 20-6-40 / 19-12-42.*

naar welke gemeente nadien afgevoerd? *19 dec 42 O.O.W.*

Wat werd daar het woonadres?

Gevraagd op *22-11-1958* Gegeven op *20 nov 1958*

Schade-enquêtecommissie
voor de Prov. Noord-Holland
Keizersgracht 143 - Amsterdam
Telefoon 30 44 33 33

Model BR 49 - S D A *23485-11-57-100.000

De Ambtenaar, *[Handwritten Signature]*

(Archief Ton de Groot)

Via formulier BR 49 werden inlichtingen opgevraagd door de Schade-enquêtecommissie voor Provincie Noord-Holland in Amsterdam, bij het Bevolkingsregister van Castricum op 27 november 1958.

(Deze datum wordt ook handgeschreven vermeld op het rose "Abnahrmeverzeichnis" formulier: BR 27.11.58, BR staat voor Bevolkingsregister).

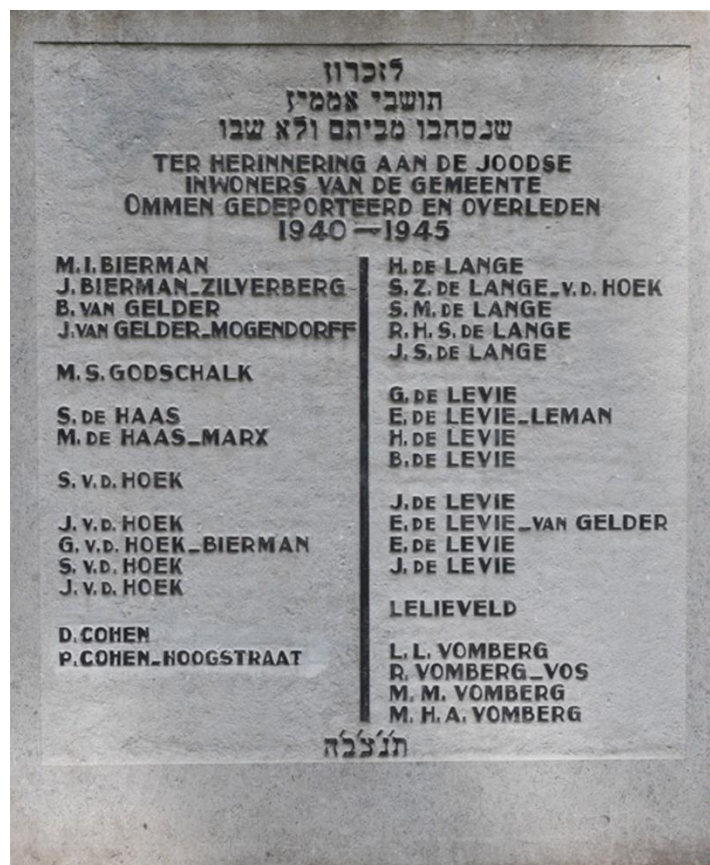
Monument en begraafplaats Ommen

Maurits Salomon Godschalk is begraven op de joodse begraafplaats in Ommen. Hij wordt herdacht op twee gedenktekens in Ommen: de Joodse begraafplaats en op: het monument voor oorlogsslachtoffers. Het monument in het gemeentehuis van Ommen is van natuurstenen met in reliëf een verzetsman, een burger en een soldaat. Het monument is 2 meter hoog, 2 meter breed en 35 centimeter diep. De tekst op de gedenksteen luidt: 'TER HERINNERING AAN DE STRIJD VOOR VRIJHEID EN HET VERZET TEGEN DE ONDERDRUKKING IN DE OORLOGSJAREN 1940-1945'.

Monument oorlogsslachtoffers Ommen (www.4en5mei.nl)

Het monument staat symbool voor de strijd die is geleverd tegen de bezetter. De drie mannen representeren een groep mensen die tijdens de oorlogsjaren in opstand kwamen; de geallieerde soldaten, de boeren, en mensen in het verzet. Ze zijn uitgebeeld in een simpele vorm, wijdbeens staand, op grote voeten. De soldaat en verzetsman met geweer in de hand, de boer met schop. De verzetsman en de soldaat staan op de voorgrond, de boer iets meer naar de achtergrond. Dit is ook een uitbeelding van de steun door de boeren, met hun zwijgzaamheid en geheime steun aan het verzet, waren zij een kracht op de achtergrond die het werk van het verzet mogelijk maakte.

Joodse begraafplaats Ommen (www.tracesofwar.nl)

Op de Joodse Begraafplaats is een gedenksteen, in de vorm van een grafsteen, te vinden. Hierop worden de 32 Joodse inwoners van Ommen die in november 1942 naar Durchgangslager Westerbork werden gedeporteerd herdacht. Dat was, op een gezin dat wist onder te duiken na, de gehele Joodse bevolking van Ommen. De meeste van hen zijn omgebracht in Sobibor, Polen.

Joods Monument Castricum

Maurits is samen met zijn vrouw Leentje vermeld op het herdenkingsmonument voor omgekomen Joodse inwoners in Castricum. De zwerfkei, midden in het dorp, onder de hoede van een grote beuk, wordt gedragen door de Davidster en is omringd duindoornstruiken, symbool voor de Castricumse duinen, waarbij de doorns verwijzen naar de pijn en de lijdensweg.

In 2013 onthulde Burgemeester Toon Mans met initiatiefnemer Ton de Groot het monument naast het Oude Raadhuis. In totaal kwamen 32 Castricumse Joden om het leven tijdens de Duitse bezetting. Op de steen hangt een plaquette met alle namen van de slachtoffers. Na de onthulling werden de namen van de slachtoffers voorgelezen door nabestaanden. Ook sprak rabbijn Zwi Spiero een gebed uit, waarna er een minuut stilte in acht werd genomen. "De omgekomen Castricumse Joden hebben nooit een graf gekregen, er is nu eindelijk een plek om ze te gedenken", aldus de rabbijn.

Joods Monument Castricum (eigen foto)

Détail plaquette monument (eigen foto)

Joods Monument Den Helder

Jaap Godschalk en zijn vrouw Judy Godschalk-van Gelder zijn herdacht door de plaquette op de Joodse begraafplaats in Den Helder .

Plaquette (www.4en5mei.nl/oorlogsmonumenten)

Joodse begraafplaats Den Helder (www.4en5mei.nl/oorlogsmonumenten)

Willi Meijers-Godschalk, Emiel Meijers en hun vier kinderen zijn herdacht door de plaquette op de Joodse begraafplaats Moscowa in Arnhem.

Plaquette Joodse begraafplaats Moscowa Arnhem (www.tracesofwar.nl)

Op 18 november 2019 is door Opperrabbijn Binyomin Jacobs en burgemeester Ahmed Marcouch van Arnhem in de Gelderse hoofdstad een monument onthuld voor de ongeveer 1500 Arnhemse Joden die de Tweede Wereldoorlog niet hebben overleefd.

Het monument staat op de plaats waar destijds de synagoge en de godsdienstschool van de Israëlitische gemeenschap stonden. In Arnhem woonden voor de oorlog circa 2300 Joodse mensen. In november 1942 werd het grootste deel van hen tijdens een razzia opgepakt en weggevoerd.

Joods monument Arnhem (www.joodsmonumentarnhem.nl)

Ook de gezinnen waarin Maurits Godschalk en Leentje Godschalk-Coltof opgroeiden werden zwaar getroffen. Evenals dat van Emiel Meijers.

Maurits Godschalk

Salomon Godschalk en Willemina de Lange kregen 8 kinderen, Maurits was hun enige zoon. Maurits en vijf van zijn zussen zijn vermoord, zus Henrietta is als vermist opgegeven.

Rosina Godschalk 1878-1898

Leentje Godschalk, Ommen 08-11-1868 - 12-02-1943, †Auschwitz 74 jr.
Gehuwd met Henri van Os, 1864-1936

Marianne Godschalk, Ommen 24-04-1871 - 05-10-1942, †Auschwitz 71 jr.
Gehuwd met Salomon Hartog, overleden 1936. Twee zoons Isaak 30-4-1943 en Salomon Hartog 30-9-1943 †Auschwitz

Frederica Gozina Godschalk, Ommen 14-09-1873 -15-10-1942, †Auschwitz 69 jr.
Gehuwd Joseph Cohen, 1942 †Auschwitz, evenals kinderen Salomon en David. Dochter Saartje Cohen geen gegevens bekend.

Johanna Wilhelmina Godschalk, Ommen 12-01-1876 -12-10-1942, †Auschwitz 66 jr.
Gehuwd Abraham Frank (overleden 1938). Kinderen Marianne †Auschwitz en Salomon †Sobibor.

Susanna Mathilde Godschalk , Ommen 22-01-1878 - 24-04-1943, †Westerbork 65 jr.
Gehuwd Hartog Cohen (1870-1911). Kinderen David (1906) en Wilhelmina (1907), Salomon (1908) Joseph (1910) allen 1942 †Auschwitz).

Maurits Salomon Godschalk, Ommen 20-12-1882 - 13-11-1943, †Ommen 61 jr.
Getrouwd Leentje Coltof, dochter Willi †Auschwitz, zoon Jaap †Polen

Henrietta Godschalk, Ommen 15-02-1888, 1944, Vermist, 56 jr.

Klassenfoto Openbare Lagere School, 1917.
Tweede rij van boven, helemaal links, Mina Godschalk
(Gerko Warner via archief Gerrit Steen)

Leentje Coltof

Leentje Coltof was een dochter van Jacob Coltof en Matje Zeckel. Het echtpaar kreeg negen kinderen.

Leentjes zus Estella Schlicher Cohen-Coltof, geboren Den Helder op 5 juli 1893 bereikte de leeftijd van 49 jaar. Samen met haar man Jacques Schlicher Cohen en hun zoon Nico werden zij op 9 november 1942 vermoord in Auschwitz. Hun dochter Meta werd in Sobibor vermoord op 5 maart 1943.

Leentjes broer Abraham werd in Sobibor vermoord op 2 juli 1943. Zijn dochter Mathilde werd samen met haar dochter Jenny en zoon Ralph op 7 september 1942 vermoord in Auschwitz. Haar man Menni Leefsma in † "Midden-Europa" op 31 maart 1944.

Emiel Meijers

Emiel Meijers (links), met zijn broers Michel, Jaap (Jacob) en Bram (Abraham),
(Gerko Warner via familiearchief Rudy Meijers)

Emiel was de zoon Isaac Meijers (1859-1926) en Johanna de Winter (1862-1929)
Kinderen uit dit huwelijk:

Abraham (Bram) Meijers, 1889-1956. Gehuwd met Helena Kaufman 1965.

Dochter Johanna getrouwd met Wolt Nathans, beiden †Sobibor 11 juni 1943

Bram en zijn vrouw hebben hun enige dochter Johanna en schoonzoon Wolf Nathan verloren in de oorlog en hebben hun kleinzoon Louis in hun huis opgevoed.

Jacob Meijers, Doetinchem 7-10-1891, gehuwd met Elizabeth van Geldere, Rotterdam 10-12-1900.
Beiden †Auschwitz 15 december 1942.

Jacob en Elizabeth zijn de ouders van Rudy Meijers*.

Elisabeth (Betsie) Meijers 1894 getr. Weijel, en

kinderen Joseph, Isaac en Caroline, †Auschwitz 22 oktober 1942

Eduard Meijers 1896-1897

Leopold (Leo) Meijers 1898-1971, in 1924 gehuwd met Jansje Slager, gescheiden 1937

Kinderen Dina Meijers en Hanna Meijers (relatie met E. Nolles).

Michel Meijers 1903-1966, gehuwd Paula Frank †1995. **Zij zijn de ouders van**

Jaap en Leo Meijers. *Rudy Meijers is door zijn ouders ondergebracht in het gezin van zijn oom Michel en tante Paula. Zijn ouders zijn op 15 december 1942 vermoord in Auschwitz. Rudy is opgegroeid met zijn neven Leo en Jaap, zij voelen zich "verbroederd". Jaap is vernoemd naar de vader van Rudy.

Emiel Meijers 1907 - †Polen 1944, gehuwd met Willemina Matje Godschalk.

Vier kinderen, †Auschwitz 1943

Isidore Meijers, geen gegevens bekend.

E. Meijers, man van B. Drückmann, geen gegevens bekend.

Nabestaanden Joods gezin krijgen na 78 jaar tafelservies terug

Tafelservies Joods gezin na 78 jaar overhandigd aan nabestaanden NH NIEUWS

Nabestaanden van het in de Tweede Wereldoorlog vermoorde Joodse gezin Godschalk uit Castricum hebben na 78 jaar het tafelservies teruggekregen.

Het gezin Godschalk werd het slachtoffer van de Jodenvervolging. De meeste gezinsleden kwamen na deportatie om het leven in het concentratie- en vernietigingskamp Auschwitz. In 1942 had de moeder van het gezin, Leentje, haar tafelservies in bewaring gegeven bij buurvrouw Kuijs, om het later weer op te halen.

Nu, bijna tachtig jaar later, hebben drie nog levende nabestaanden de erfstukken teruggekregen, dankzij speurwerk van de onderzoekers Annette Beentjes en Gerko Warner. Het gaat om de broers Meijers uit Amsterdam.

"Het heeft grote emotionele waarde. Ik had niets meer uit die tijd", zegt Rudy Meijers tegen [NH Nieuws](#). Meijers en zijn broer Jaap kregen het tafelservies uit handen van Truus Zonneveld, de dochter van buurvrouw Kuijs. De derde broer, Leo kon er niet bij zijn.

Jaap Meijers (l), Rudy Meijers (r), Truus Zonneveld (2e van r) en de onderzoekers NH NIEUWS

Verhuizing

Truus Zonneveld kwam het servies tijdens een verhuizing weer tegen. "Ik ben er heel, heel erg blij mee dat ik twee broers gelukkig heb gemaakt. Dat de spullen terugkomen in de familie waar ze horen."

Wat Jaap Meijers betreft is de waarde van de erfstukken in geld uitgedrukt nul. "Maar de emotionele waarde die het heeft, dat het toch weer is teruggekomen bij de verwanten van de oorspronkelijke eigenaren, is wel heel bijzonder. Want er is verder niets."

Joods Historisch Museum

Rudy Meijers hoopt dat het servies een permanent plekje krijgt in het Amsterdamse Joods Historisch Museum. "En als dat niet lukt moeten we na gaan denken over alternatieven. En het zou heel goed kunnen dat de stukken in de familie blijven dan."

REPORTAGE Truus Zonneveld bewaarde de spullen van haar joodse burens zorgvuldig in een doos

Serviesgoed na 78 jaar terug

Na 78 jaar is serviesgoed van de vermoorde joodse familie Godschalk uit Castricum teruggegeven aan de nabestaanden.

Koen van Eijk
k.van.eijk@mediagru.nl

Castricum ■ Emoties maandagochtend in het gemeentehuis van Castricum. Niet alleen hebben de neven Rudy en Jaap Meijers de spullen van hun vermoorde oom en tante terug, hun familieleden hebben ook een naam en een gezicht gekregen.

Zoals in de Talmoed staat: 'Een mens is pas vergeten als zijn naam is vergeten'.

„Voorheen was in het register van de vermoorde joden de pagina bij mijn oom en tante blanco. Inmiddels staat er een verhaal. Mijn oom Maurits en tante Leentje en hun kinderen hebben een leven en een achtergrond gekregen”, zei een ontroerde Rudy Meijers.

Hij sprak zijn 'onmetelijke dank' uit aan Truus Zonneveld-Kuijs, de 85-jarige dochter van de familie Kuijs die in de oorlog burens waren van Maurits en Leentje Godschalk.

Truus heeft de spulletjes - een art deco metalen schaal en een tweedelig roomstel - decennialang zorgvuldig bewaard in een kartonnen doos. Zij had het serviesgoed overgenomen van haar moeder, die het in 1942 had aangenomen van Leentje Godschalk. Dat was vlak voor het vertrek van de joodse familie naar hun onderduikadres in het Overijsselse Ommen, waar Maurits Godschalk was opgegrepen.

Pech

Maar de familie Godschalk viel in handen van collaborerende Nederlanders. Het was verschrikkelijke pech. Vlakbij Ommen stortte op 13 november 1943 een Amerikaanse bommenwerper neer. Nederlandse bewakers van het nabijgelegen kamp Erika gingen op onderzoek uit en stuitten bij toeval op het gezin Godschalk.

De gevolgen waren rampzalig. Vader Maurits werd van dertig meter afstand doodgeschoten. Leentje en haar schoondochter Judy kwamen minder dan een week later om in Auschwitz.

Zoon Jaap stierf in maart 1944 op een niet nader genoemde plaats in Polen.

Willemina, de dochter van Maurits en Leentje, kon niet eens onderduiken. Zij werd in 1942 opgepakt met haar man Emiel Meijers en hun vier jonge kinderen Wilhelmina (2), Robbie (4), Johanna (7) en Lena (8). Moeder en de vier kinderen werden op 2 november 1942 in Auschwitz vermoord. Vader Emiel Meijers stierf op 31 maart 1944 'in Midden-Europa'.

Verbroederd

Rudy en Jaap, die maandag het serviesgoed in ontvangst namen, zijn neven van Emiel, de broer van hun vaders. Rudy's vader Jaap kwam ook om in de oorlog. Hij groeide op in het gezin van zijn oom Michel.

Rudy Meijers (links) krijgt het serviesgoed uit handen van Truus Zonneveld-Kuijs.

FOTO RONALD GOEDHEER

“Een mens is pas vergeten als zijn naam is vergeten”

lukkig kijken die meer naar de toekomst dan naar het verleden.”

Dat de familie Zonneveld-Kuijs de spullen van oom en tante altijd bewaard hebben, vindt Jaap 'geweldig'. „Zeker in deze tijd waarin antisemitisme, zelfs bij politieke partijen, de kop opsteekt, vervult het mij van trots te leven in midden van zulke geweldige mensen als Truus. Op zulke mensen kun je bouwen, echt goud van oud.”

Het contact ontstond door een onderzoek dat de Castricumse Annette Beentjes deed voor de Werkgroep Oud-Castricum. Het spoor leidde naar Ommen, waar de bevlogen

amateur-historicus Gerko Warner de neven Meijers wist te vinden.

Voor Truus Zonneveld is het een bewogen ochtend. „Ik ben zo blij dat mijn moeder en daarna ik het altijd bewaard hebben. Ik heb altijd het gevoel gehad dat het waarde had. Niet in geld, maar als iets belangrijks dat behouden moest blijven.”

De Castricumse burgemeester Toon Mans noemde het verhaal 'een wonder, een aangrijpende geschiedenis'. „Dat de brokken min of meer aan elkaar gelijmd zijn na 78 jaar, is iets dat hoop geeft. En hoop doet leven.”

Museum

Rudy Meijers heeft contact met het Joods Historisch Museum om het teruggevonden serviesgoed daar tentoon te stellen. Een andere optie is in de expositie van kamp Westerbork.

Het tweedelige roomstel en de art deco metalen schaal.

FOTO RONALD GOEDHEER

LEVENS LICHT MONUMENT VAN DAAN ROSEGAARDE

Ieder jaar wordt rond 27 januari stilgestaan bij de slachtoffers van de Holocaust.

Op 27 januari 2020 is het 75 jaar geleden dat concentratie- en vernietigingskamp Auschwitz, hét internationale symbool van de Holocaust, werd bevrijd. Om mensen in hun eigen gemeente te betrekken bij dit oorlogsverleden, is op verzoek van het Nationaal Comité 4 en 5 mei een tijdelijk lichtmonument ontworpen door kunstenaar en innovator Daan Roosegaarde: LEVENSLICHT.

Doel van dit lichtmonument is het bewustzijn te vergroten dat in heel Nederland Joden, Roma en Sinti woonden en dat de mensen die tijdens de Tweede Wereldoorlog zijn vervolgd, gedeporteerd en vermoord, plaatsgenoten of burens waren. In januari 2020 werd een tijdelijk lichtmonument onthuld in gemeenten waar de vervolging van Joden, Roma en Sinti heeft plaatsgevonden. Het monument is een eenmalige tijdelijke aanvulling op de bestaande oorlogs- en Holocaustmonumenten, in het kader van 75 jaar vrijheid.

Lichtgevende herdenkingsstenen

Zowel in de Joodse herdenkingstraditie als in de Roma- en Sinticultuur zijn stenen belangrijk. Daan Roosegaarde en zijn team hebben deze traditie als inspiratie gebruikt. In gesprek met Holocaustoverlevenden en hun familie kwam hij tot het ontwerp van LEVENSLICHT. Met 104.000 lichtgevende herdenkingsstenen (gelijk aan het aantal slachtoffers uit Nederland) staat het kunstwerk symbool voor de impact van de Holocaust.

Na een landelijke onthulling wordt in elke betrokken gemeente een deel van de stenen tentoongesteld. In het donker lichten de herdenkingsstenen op. De stenen 'ademen' in licht en symboliseren daarmee dat de herinnering aan de slachtoffers in leven moet blijven.

Onthulling monument Levenslicht bij Joods Monument in Castricum (foto Gemeente Castricum)

Ook de Gemeente Castricum nam hieraan deel. Het thema van de herdenking was: "Aan de huidige generatie doorgeven dat leven in vrijheid een groot goed is". Burgemeester Mans onthulde het tijdelijk monument door het ontsteken van oplichtende stenen.

Tijdens de herdenking op 27 januari 2020 werd stilgestaan bij de slachtoffers en burgemeester Mans besteedde uitgebreid aandacht aan het verhaal van de Familie Godschalk, die van 1940 tot 1942 inwoners van Castricum waren.

Flora van Gelderen

Flora van Gelderen was de moeder van Judy van Gelderen (getrouwd met Jaap Godschalk). Flora was verloskundige. Aart van der Meulen uit Zwolle was de laatste baby die Flora ter wereld hielp, voordat de Duitse autoriteiten haar verboden haar beroep uit te oefenen. Bij de onthulling van twee Stolpersteine voor Flora en haar man David, op 29 oktober 2015, hield Aart een toespraak waar veel informatie gedeeld werd over haar levensloop:

“David Bilderbeek werd op 22 mei 1875 geboren in Zwolle. Hij was koopman en makelaar. Op 27 juli 1939 is hij in Zwolle getrouwd met Flora van Gelderen - Denneboom. David was toen 64 en Flora bijna 56.

David was sinds november 1936 weduwnaar van Sara Zeehandelaar, wie hij op 21 oktober 1903 in Zaandam trouwde. Uit dat huwelijk zijn in Zwolle twee kinderen geboren, Betje in 1912 en Godschalk Isaac in 1914. Betje overleed in 1925.

Flora is in Smilde geboren op 2 augustus 1883. Zij was de dochter van Heiman Joel Denneboom en Johanna Coltof. Zij slaagde in juni 1907 als vroedvrouw aan de Rijkskweekschool voor vroedvrouwen in Amsterdam. Volgens een advertentie in het Nieuw Israëlitisch Weekblad heeft Flora zich op 10 maart 1911 verloofd met Isidoor van Gelderen, een veehandelaar. Op 23 oktober 1912 zijn zij in Enschede getrouwd, waar zij de eerste jaren van hun huwelijk gewoond hebben. In 1917 verhuisden zij naar de Bitterstraat in Zwolle. Flora en Isidoor van Gelderen kregen samen een dochter Judith Johanna Bertha van Gelderen, kortweg Judy genoemd. Zij is geboren in Enschede op 8 januari 1915. Isidoor van Gelderen overleed op 6 mei 1931 in Zwolle.

In de vergadering van B&W van 17 december 1920 werd Flora van Gelderen-Denneboom benoemd tot gemeentevroedvrouw van Zwolle, een benoeming die zij op 7 januari 1921 “onder beleefde dankbetuiging” aanvaardde. Er waren in de twintiger jaren drie personen met zo’n aanstelling. Zij boden gratis verloskundige hulp aan vrouwen die een bewijs van de armenverzorger hadden of, na 1935, van de directeur voor Maatschappelijk Hulpbetoon, de voorloper van de Sociale Dienst.

Flora trouwde in 1939 met David Bilderbeek. Na hun huwelijk hebben zij zich gevestigd op Rodetorenplein 9 in Zwolle.

Op 29 oktober 1940 had Flora op verzoek van de gemeente een opgave verstrekt van haar joodse afstamming en die van haar man. Zij waren zoals dat heet volbloed joods, met joodse ouders en grootouders. Op 22 november 1940 werd het joodse overheidspersoneel in opdracht van rijkscommissaris Arthur Seyss Inquart ontheven uit hun functie, en per 1 maart 1941 ontslagen.

Flora was de verloskundige die de moeder van Aart van der Meulen, Gerrie van der Meulen-Bruggeman, bijgestaan heeft gedurende haar eerste zwangerschap en bevalling. Hij werd geboren op donderdag 27 februari 1941. Op 1 maart 1941 mocht Flora haar beroep niet meer uitoefenen. Zijn moeder was de laatste vrouw die zij heeft bijgestaan heeft en het laatste kind dat zij op de wereld heeft gezet. Zij was heel verdrietig en ontdaan dat zij har beroep niet meer mocht uitoefenen. Daarom kwam zij daarna steeds kijken, aldus moeder Van der Meulen, ook toen zij alweer uit het kraambed was opgestaan.

Bij besluit van B&W van Zwolle van 8 november 1989 is een straat naar haar vernoemd. De Flora Bilderbeekstraat is te vinden in Zwolle-Zuid in de wijk Schellerbroek.

Overigens doet de naam van de naar haar genoemde straat haar niet helemaal recht, en zou die straat de Flora Bilderbeek-van Gelderen-Denneboomstraat, moeten heten, want dan zou men haar herkennen.

David en Flora zijn op 19 november 1942 opgepakt en naar Westerbork overgebracht. Flora heeft daar op 24 november het verzoek ingediend om er als verpleegkundige te mogen werken. Of dat verzoek is ingewilligd, is niet bekend. Drie maanden later, op 16 februari 1943, werden Flora en David naar Auschwitz gedeporteerd, waar zij beiden op 19 februari 1943 zijn vermoord, op dezelfde dag als hun schoondochter Cornelia (Corrie) Godschalk-Bromet en hun kleindochter Sara van zes. Hun zoon Godschalk Isaac Bilderbeek op 30 april 1943.

In zijn er twee zogenaamde Stolpersteinen onthuld, voor Flora en haar man David Bilderbeek, op het laatste adres: Rodetorenplein 9 in Zwolle”.

(www.joodsmonument.nl)

Godschalk Isaac Bilderbeek is de zoon uit het eerste huwelijk van David Bilderbeek, hij was koopman in o.a. manufacturen en ijzerwaren. Hij trouwde in augustus 1936 in Arnhem met Cornelia (Corrie) Bromet. Zij kregen in februari 1937 een dochttertje Sara Frederika Beppie.

Godschalk Isaac Bilderbeek

Zwolle, 12 november 1914 – Auschwitz, 30 april 1943
Bereikte de leeftijd van 28 jaar
Beroep: Koopman

Cornelia Bilderbeek-Bromet

Arnhem, 15 december 1913 – Auschwitz, 19 februari 1943
Bereikte de leeftijd van 29 jaar

Sara Frederika Beppie Bilderbeek

Zuilen, 14 februari 1937 – Auschwitz, 19 februari 1943
Bereikte de leeftijd van 6 jaar

(www.joodsmonument.nl)

Hun laatste woonadres was Buitenkant 26 in Zwolle. Daar zijn ook Stolpersteinen gelegd.

(www.joodsmonument.nl)

Toespraak Rita Creveld bij de onthulling van Stolpersteinen voor het gezin Bilderbeek-Bromet voor adres Buitenkant 26 te Zwolle, 2 februari 2018.

“Geachte aanwezigen en leden van de Stolpersteinegroep,

Mijn naam is Rita Creveld, geboren in Utrecht in 1937. Ik ben een volle nicht van Corrie Bromet. De heer Den Otter heeft mij gevraagd enige woorden te zeggen op deze herdenking. Hoewel ik de familie persoonlijk niet heb gekend en de verhalen alleen uit overlevering heb vernomen, wil ik toch uit respect voor de familieleden die zijn vermoord mijn gevoel tot uiting brengen. Alle drie mijn moeders zusjes, hun mannen en kinderen zijn 19 februari 1943 vermoord. Ik spreek hier niet van omgekomen, zoals zo vaak wordt gezegd.

Het woord vermoord vind ik in dit geval hier meer van toepassing. Ook mijn grootouders zijn op deze dag vermoord in Auschwitz.

Alleen Godschalk Bilderbeek, de man van tante Corrie, is nog eerst naar een werkkamp in Nederland gestuurd, vanwaar hij vanwege de zogenaamde gezinshereniging begin oktober 1942 ook naar Westerbork is gebracht. Daar vandaan zijn mijn oom en tante en hun dochtertje Sara op 16 februari 1943 naar Auschwitz gedeporteerd. Wat zal mijn oom zich dood hebben geschrokken toen hij ontdekte zijn vrouw en kindje van 6 jaar meteen na aankomst zijn vermoord. Mijn oom is 2 maanden later, namelijk 30 april 1943, vergast.

Mijn grootvader schreef vanuit Westerbork een brief naar mijn ouders, die toen nog niet waren ondergedoken. De brief luidde als volgt:

Beste mensen,

Hoe maken jullie het? Wij hebben het hier heel gezellig en spelen zo af en toe toneel, zoals jullie nog wel zullen weten is dat een hobby van mijn vrouw en mij. En wij vermaken s' avonds de mensen die hier ook verblijven. Wanneer we hier weggaan, weten we nog niet, maar wij zijn niet te lui om ergens te gaan werken, dus we wachten rustig af. Het ga jullie goed, hopelijk snel tot ziens.

Afzender, G.A. Pleite !!!!!!!!

Mijn ouders en broer zijn oorspronkelijk eerst samen ondergedoken, maar doordat mijn broer er erg joods uitzag, is hij bij pleegouders in Limburg terecht gekomen, waar hij tussen de maisvelden de kogels langs zijn oren hoorde vliegen. Hij is tot zijn dood oorlogsslachtoffer gebleven en is helaas maar 59 jaar geworden. Ik kwam bij een echtpaar zonder kinderen terecht en eerlijk gezegd wisten zij ook niet wat het betekent om een kindje van 4 jaar in huis te nemen, dat van de ene op de andere dag van haar ouders gescheiden wordt en pappa en mama moet zeggen tegen mensen die ze nog nooit had gezien.

Als er razzia's waren en vaak ook s' nachts, moesten mijn onderduikvader en ik onder de grond slapen, dus tafel weg, kleeft eraf, luik open en wij erin. Je kon er niet zitten en ik was dan ook doodsbang en heb hier claustrofobie aan over gehouden. Enfin, na anderhalf jaar werden wij verraden en hebben mensen van de illegaliteit mij bij een echtpaar met 7 kinderen en een hondje gebracht, waar ik tot het einde van de oorlog een liefdevol leven heb gehad.

Natuurlijk heb ik deze mensen de Yad Veshem prijs bezorgd, die ze meer dan verdiend hadden. Mede door de groep oorlogskinderen, waar ik al 16 jaar heenga, heb ik het door er veel over te praten en veel te luisteren een plekje kunnen geven, hoewel het gemis van zoveel familieleden altijd een zere plek op mijn ziel zal blijven.

Ik eindig met nogmaals mijn bewondering uit te spreken aan de mensen van de Stolpersteinegroep, die deze herdenking van onze dierbaren na zoveel jaren hebben waargemaakt.

Mijn dank is intens groot. Rita Creveld"

'Een mens is pas vergeten, als zijn naam is vergeten',
aldus een citaat uit de Talmoed.

Stolpersteine, ook bekend als struikelstenen, is een project van de Duitse kunstenaar Gunter Demnig. Het is een over geheel Europa verspreid monument voor de slachtoffers van het nationaalsocialisme. In Friesland worden de gedenktekens stroffelstiennen genoemd, in Vlaanderen ook wel gedenkkasseien. Demnig brengt deze gedenktekens aan in het trottoir voor de vroegere woonhuizen van mensen die door de nazi's verdreven, gedeporteerd, vermoord of tot zelfmoord gedreven zijn. Deze Stolpersteine herinneren aan Joden, Sinti en Roma, politieke gevangenen, dienstweigeraars, homoseksuelen, Jehova's getuigen en gehandicapten.

Hoe Demnig aan de naam Stolpersteine is gekomen weet hij zelf niet meer, maar hij citeert met instemming een scholier "Man fällt nicht über die Stolpersteine, du stolperst mit dem Kopf und dem Herzen" (men valt niet over de Stolpersteine, je struikelt met je hoofd en je hart).

De stenen zijn van beton. Op de kop van 10 x 10 cm zit een messing plaatje, waarin de naam, geboortedatum, deportatiedatum, plaats en datum van het overlijden zijn gestanst. De stenen werden lange tijd alle door Demnig zelf met de hand gemaakt en geplaatst. Genoodzaakt door de stormachtige ontwikkeling van het project, laat hij zich sinds 2005 ondersteunen door de bevriende beeldhouwer Michael Friedrichs-Friedländer, die de stenen maakt. Demnig plaatst de eerste Stolpersteine in een gemeente nog altijd zelf. Als er vervolgens opnieuw Stolpersteine geplaatst worden, kan dat in overleg door de lokale gemeenschap worden gedaan.

Hoe mooi zou het zijn om op de stoep van Dr. Leenaersstraat 23 twee struikelstenen te plaatsen met de namen van Maurits en Leentje Godschalk-Coltof.

(www.joodsmonument.nl)

Bronnen:

Alkmaarsche Courant, 27 maart 1942.

Bood, Chiel de, Castricum. Foto Dorpsstraat.

Makkinga, Martend, *Maurits Godschalk*. De Darde Klokke; nr. 36, kwartaaluitgave van de Gemienſchop van Old Ommen. Ommen 1980.

<https://www.oudommen.nl/media/documents/DeDardeKlokke036l.pdf>

Schokkenbroek, Sir. *Drama boven Ommen*. De Darde Klokke; nr. 162, februari 2012.

https://www.oudommen.nl/media/documents/201202_162_DDKbl.pdf

W. Stappenbelt *Ommen onder Kroon en Kruis, deel 1 en 2* (Ommen 1995)

Warner, Gerko. *Joodse Huizen 4*, hoofdstuk "Koningstraat 58-60, Den Helder".

Gibbon Uitgeefagentschap, Van Ostadestraat 207d, 1073 TN Amsterdam.

Warner, Gerko, Bronnen: NW (KB), GS, CCO, GS, HHV, WS, RM.

www.beltzer.nl

www.4en5mei.nl/oorlogsmonumenten

www.joodsmonument.nl:

<https://www.joodsmonument.nl/nl/page/38301/maurits-salomon-godschalk>

<https://www.joodsmonument.nl/nl/page/38303/leentje-godschalk-coltot>

<https://www.joodsmonument.nl/nl/page/139459/jacob-salomon-godschalk>

<https://www.joodsmonument.nl/nl/page/139458/judith-johanna-bertha-godschalk-van-gelderen>

<https://www.joodsmonument.nl/nl/page/152031/willemina-matje-meijers-godschalk>

<https://www.joodsmonument.nl/nl/page/152032/emiel-meijers>

<https://www.oud-castricum.nl/jaarboeken/dorpsstraat-3e-deel-huisnr-37-65-jaarboek-28-2005-pg-41-58>. *De geschiedenis van de Dorpsstraat en zijn bewoners (deel 3)*.

Zonneveld (2019): gesprekken met Truus Zonneveld-Kuijs en haar man

Pé Zonneveld († 28 juli 2020).

Met speciale dank aan:

Corrie Loogman

Ton de Groot voor aanvullende informatie en documentatie.

Zie ook zijn publicatie: "*Herdenkingsmonument voor de in Castricum ingeschreven Joden die omkwamen in 1940-1945*", uitgegeven in eigen beheer, Ton de Groot, april 2013 en

Gerko Warner voor informatie, correcties en fotomateriaal.

ONDERSTAANDE VERSIE VERSCHIJNT IN HET JAARBOEK OUD-CASTRICUM 2020.

HET JOODSE GEZIN GODSCHALK, EEN POSTUUM EERBETOON

Tijdens de Tweede Wereldoorlog, begin 1942, vroeg Leentje Godschalk-Coltof haar buurvrouw, mevrouw Kuijs, enkele dierbare eigendommen voor haar te bewaren. Leentje en haar man Maurits Godschalk doken onder in Ommen. Helaas hebben zij de oorlog niet overleefd. Mevrouw Kuijs heeft de prachtige art deco metalen schaal met deksel en het tweedelig roomstel altijd bewaard. Ze zijn nu in het bezit van haar dochter Truus Zonneveld-Kuijs (85) en haar man Pé Zonneveld (88).

Hoe het begon

Het gezin Kuijs, vader, moeder en hun dochters Truus en Elly, woonde in de bovenwoning van het pand Dorpsstraat 39, tegenwoordig naast het pand van slagerij Van der Meer.

Maurits Godschalk en Leentje Coltof

Maurits Salomon Godschalk werd geboren op 20 december 1883 in Ommen in Overijssel, Leentje Coltof op 1 oktober 1887 in Opsterland in Friesland. Zij trouwden op 13 april 1910 in Den Helder, verhuisden naar Ommen en kregen twee kinderen: dochter Willi in 1911 en zoon Jaap in 1914.

Het Joodse echtpaar vestigde zich op 20 juni 1940 in Castricum. Zij gingen wonen in de Doktersstraat 23, nu Dr. Leenaersstraat, en begonnen een damesmodezaak op de begane grond van Dorpsstraat 39. De winkel was een filiaal van de modezaak van hun zoon Jaap en schoondochter Judy in Den Helder, zoals in het handelsregister in 1940 werd vermeld.

Pepermuntjes

De Castricumse kunstenaar Pé Zonneveld woonde destijds op de Mient en kende Maurits Godschalk wel: *“Een heel aardige mijnheer die pepermuntjes uitdeelde aan de spelende buurtkinderen. Dat was heel bijzonder in die periode van schaarste tijdens de oorlogsjaren.”* Hij herinnert zich ook het moment dat ze door de ramen keken van het huis in de Doktersstraat, na het gerucht dat de bewoners halsoverkop zouden zijn vertrokken: *“De ontbijttafel was niet afgeruimd, alsof zij wilden aangeven dat zij spoedig weer terug zouden keren.”*

Op 5 maart 1942 moest de gemeente Castricum van ‘de nieuwe orde’ de Joodse bewoners doorgeven. Het ging om 34 ‘Juden’, die met volledige naam, geboortedatum en -plaats aangemeld moesten worden. Maurits en Leentje stonden ook op deze lijst, echter met de aantekening V.O.W. die stond voor: ‘Vertrokken Onbekend Waarheen’. Om aan het lot van deportatie te ontkomen, doken Maurits en Leentje begin 1942 onder in Ommen. Op vrijdag 27 maart 1942 berichtte de Alkmaarsche Courant dat er was ingebroken in de winkel.

Abnahmeverzeichnis

Op 27 mei 1942 werd een zogenaamde 'Abnahmeverzeichnis' ingevuld. Dit formulier gaf de gezamenlijke waarde weer van het huisraad dat achterbleef als een Joods gezin gedeporteerd werd of 'was vertrokken met onbekende bestemming'. De waarde van de inboedel van Doktersstraat 23 werd geschat op 1155 gulden.

Ondergedoken

Maurits Godschalk, zijn vrouw Leentje, zoon Jaap en schoondochter Judy waren sinds maart 1942 ondergedoken bij de familie Veldman, op de boerderij 'Het Oude Veerhuis'. Dat was een afgelegen boerderij aan de rand van het bos in het buurtschap Junne bij Ommen. Wanneer er gevaar dreigde, vluchtte de familie Godschalk naar een schuilplaats in het bos.

Noodlot

Op 13 november 1943 sloeg het noodlot toe. Er vond een bombardement plaats van de Amerikaanse luchtmacht op de Duitse havensteden Bremen, Kiel en Flensburg. Tussen 11.20 en 11.45 uur vlogen 272 bommenwerpers vanuit Engeland richting Duitsland over het Vechtdal in Overijssel. In de nabijheid van Ommen stortte een Amerikaanse B-17 bommenwerper neer. Bewakers van het nabijgelegen 'Arbeitseinsatzlager Erika' gingen op onderzoek uit en stuitten op het gezin Godschalk, dat juist op weg was naar de schuilplaats in het bos. Bij de aanhouding probeerde Maurits te vluchten, maar hij werd daarbij in de rug geschoten. Hij overleed ter plekke.

Huiszoeking

Daarna volgde huiszoeking op het onderduikadres bij de familie Veldman. Wolter Veldman werd naar kamp 'Erika' overgebracht, daarna naar de gevangenis in Arnhem en vervolgens naar het concentratiekamp in Amersfoort, vanwaar hij pas met Kerstmis 1944 naar Junne mocht terugkeren. De familie Godschalk bleek tijdens haar onderduikperiode medicijnen te krijgen van huisarts dr. Van Nievelt uit Castricum. Hij zond deze naar Hendrik Oldeman, een oud-werknemer van Maurits Godschalk. Mevrouw Oldeman vervoerde deze medicijnen per kinderwagen naar Veldman. Toen de medicijnflesjes met Oldemans adres werden aangetroffen, kon hij nog net op tijd gewaarschuwd worden, waarna hij ook moest onderduiken.

Kamp Erika

Collaborateur Karel Diepgrond was kampcommandant van Arbeitseinsatzlager Erika. Na de aanhouding van de familie Godschalk belde hij met de Zwolse gemeentepolitie. Leentje, Jaap en Judy werden op zondag 14 november door Untersturmführer Stok overgebracht naar het politiebureau in Zwolle. De volgende dag werden zij opgehaald voor verder transport naar Westerbork. De drie gezinsleden zijn daarna naar Auschwitz gedeporteerd, waar Leentje en Judy om het leven zijn gebracht op 19 november 1943. Jaap Godschalk is op een niet nader genoemde plaats in Polen omgebracht op 31 maart 1944.

Gezin vader Maurits en moeder Leentje

Maurits kwam uit een gezin van zeven kinderen, hij was de enige zoon. Zes zussen, hun partners en hun kinderen zijn vermoord in Auschwitz, Westerbork of als vermist opgegeven. Ook een zus en broer van moeder Leentje, hun partners en kinderen zijn in Auschwitz en Sobibor vermoord.

Over zoon Jaap Godschalk

In 1921 verhuisde Jaap met zijn ouders van Ommen naar Den Helder. Het koopmansbloed van vader stroomde door Jaaps' aderen en hij begon op 6 maart 1937 een winkel in dameskleding in zijn woonplaats. Op 19 oktober 1937 trad hij in het huwelijk in de synagoge van Zwolle met Judy van Gelderen. Jaap was een groot voetbaltalent. In Ommen speelde hij voor O.V.C., in Den Helder werd hij lid van H.F.C. Den Helder. In februari 1941 stapte hij over naar de Velseroorder Sport Vereniging in Velserbroek (V.S.V.), de voorloper van het huidige Telstar. Zijn laatste wedstrijd speelde hij op 21 juni 1941 met V.S.V. tegen Be Quick, die mede door toedoen van Jaap met 5-1 werd gewonnen. Door steeds meer anti-Joodse maatregelen van de nazi's werd het hem verboden om het sportveld te betreden.

Over dochter Willi Godschalk

Willi was getrouwd met Emiel Meijers. Aanvankelijk woonden zij in Nijmegen en vanaf 1940 in Arnhem, samen met hun vier kinderen, geboren tussen 1933 en 1940.

In 1942 verzocht de Hoofdcommissaris van Politie in Arnhem opsporing, aanhouding en voorgeleiding van Emiel Meijers en zijn vrouw Willi Meijers-Godschalk. Zij werden ervan verdacht van woonplaats te zijn veranderd zonder daartoe de vereiste vergunning te hebben. Met deze omschrijving werden Joden aangeduid die waren ondergedoken. Het gezin is na 1 oktober 1942 gedeporteerd, Willi (31) is samen met haar vier kinderen, Wilhelmina van twee, Robbie van vier, Johanna van zeven en Lena van acht jaar oud, op 2 november 1942 in Auschwitz vermoord. Voor Emiel Meijers is opgegeven: 31 maart 1944 in Midden-Europa.

Joodse Monumenten

Maurits Godschalk wordt herdacht op twee gedenktekens in Ommen: het monument voor oorlogsslachtoffers en op de Joodse begraafplaats waar hij ligt begraven.

Maurits is samen met zijn vrouw Leentje ook vermeld op het herdenkingsmonument voor omgekomen Joodse inwoners in Castricum. De zwerfkei op het pleintje naast Hotel Het Oude Raadhuis, onder de hoede van een grote beuk, wordt gedragen door de Davidster en is omringd met duindoornstruiken. De struiken zijn een symbool voor de Castricumse duinen, waarbij de doorns verwijzen naar de pijn en lijdensweg.

Jaap Godschalk en zijn vrouw Judy Godschalk-van Gelder worden herdacht door de plaquette op de Joodse begraafplaats in Den Helder.

Willi Meijers-Godschalk, Emiel Meijers en hun vier kinderen worden herdacht door de plaquette op de Joodse begraafplaats Moscowa in Arnhem en het op 18 november 2019 door Opperrabbijn Binyomin Jacobs en burgemeester Ahmed Marcouch van Arnhem onthulde monument voor de ongeveer 1500 Arnhemse Joden die de Tweede Wereldoorlog niet hebben overleefd. In Arnhem woonden voor de

oorlog circa 2300 Joodse mensen. In november 1942 werd het grootste deel van hen tijdens een razzia opgepakt en weggevoerd.

Levenslicht, monument van Daan Rosegaarde

Ieder jaar wordt rond 27 januari stilgestaan bij de slachtoffers van de Holocaust. Dit jaar is het 75 jaar geleden dat de gevangenen van het concentratie- en vernietigingskamp Auschwitz werden bevrijd. Op verzoek van het Nationaal Comité 4 en 5 mei is een tijdelijk lichtmonument ontworpen door kunstenaar Daan Rosegaarde: 'Levenslicht'. Met 104.000 lichtgevende herdenkingsstenen, gelijk aan het aantal slachtoffers uit Nederland, stond het kunstwerk een week lang symbool voor de impact van de Holocaust. Tijdens de herdenking in de gemeente Castricum op vrijdag 26 januari 2020 heeft burgemeester Mans het monument onthuld en aandacht geschonken aan het verhaal van Leentje en Maurits Godschalk. Doel van dit lichtmonument was het bewustzijn te vergroten dat in heel Nederland Joden, Roma en Sinti woonden en dat deze mensen tijdens de Tweede Wereldoorlog zijn vervolgd, gedeporteerd en vermoord. Ook Maurits en Leentje Godschalk, zij waren onze burens en plaatsgenoten en mogen nooit vergeten worden.

Nabestaanden

Truus Zonneveld-Kuijs en haar man Pé Zonneveld hopen dat de door hen bewaarde schaal en het roomstel teruggegeven kunnen worden aan nabestaanden, ter herinnering aan het gezin Godschalk-Coltof. In samenwerking met de Stichting Joods Monument wordt op dit moment gezocht naar familieleden.

Annette Beentjes

Met dank aan: Ton de Groot en Corrie Loogman.

Bronnen:

Alkmaarsche Courant, 27 maart 1942;

Joods Cultureel Kwartier;

Makkinga, Martend, Maurits Godschalk. De Darde Klokke; nr. 36, kwartaaluitgave van de Gemeenschap van Old Ommen. Ommen 1980;

Oud-Castricum. De geschiedenis van de Dorpsstraat en zijn bewoners (derde deel), 28e Jaarboek 2005;

Sir. Schokkenbroek, Drama boven Ommen. De Darde Klokke; nr. 162, februari 2012;

Warner, Gerko, Joodse Huizen 4, hoofdstuk Koningstraat 58-60, Den Helder;

Zonneveld: gesprekken met Truus Zonneveld-Kuijs en haar man Pé Zonneveld 2019.

Beeldmateriaal.

	Metalen schaal met deksel, eigen foto
---	---------------------------------------

	Metalen roomstel, eigen foto
 Bouwtekening van het in 1935 door eigenaar Jacob Fontijn drastisch veranderde pand Dorpsstraat 39. Er zijn nu twee gescheiden panden ontstaan, elk met bovenwoning. Het winkelpand rechts beeldt nummer 39. Het linkerpand met boven het garagebedrijf, waar autobussen werden gestald, vervolgde zijn geschiedenis als Dorpsstraat 39a.	Bouwtekening Dorpsstraat 39, herkomst beeldbank Oud-Castricum
	Foto Dorpsstraat, Herkomst Chiel de Bood, Castricum
	Advertentie in september 1941, in het eerste nummer van De Faam, een wekelijks huis-aan-huis nieuws- en advertentieblad voor Castricum en Bakkum.
	Advertentie in Alkmaarsche Courant, 27 maart 1942
	Jaap Godschalk, herkomst foto www.joodsmonument.nl

Inplaats van kaarten. Ondertrouwd: JAAP GODSCHALK en JUDY VAN GELDEREN. Den Helder, Langestr. 138. Zwolle, O. Vischmarkt 2a. 30 September 1937. Huwelijksinz. Dinsdag 19 Oct. a.s. om 12.30 uur in de Syna- goge te Zwolle. Receptie 3—5 uur O. Vischm. 2a.		Annonce ondertrouw, herkomst www.joodsmonument.nl
		Joods monument Castricum, eigen foto
		Herdenking Auschwitz en onthulling monument "Levenslicht" Daan Rosegaarde, herkomst foto Gemeente Castricum